

Nachbarschaftsstrategie Brandenburg–Polen Zwischenbericht 2021–2024

Koncepcja sąsiedztwa Polska–Brandenburgia Raport śródkresowy 2021-2024

Herausgeber:

Ministerium der Finanzen und für Europa des Landes Brandenburg

Heinrich-Mann-Allee 107

14473 Potsdam

Tel.: (03 31) 8 66-6007

E-Mail: pressestelle@mdfe.brandenburg.de

1. Auflage, Mai 2024

Diese Informationsschrift wird kostenlos im Rahmen der Öffentlichkeitsarbeit des Ministeriums der Finanzen des Landes Brandenburg herausgegeben. Sie darf weder von Parteien noch von Wahlwerbenden während eines Wahlkampfes zum Zwecke der Wahlwerbung verwendet werden. Dies gilt für Bundes-, Landtags- und Kommunalwahlen sowie für die Wahl der Mitglieder des Europäischen Parlaments. Auch ohne zeitlichen Bezug zu einer bevorstehenden Wahl darf die Druckschrift nicht in einer Weise verwendet werden, die als Parteinahme der Landesregierung zu Gunsten einzelner Gruppen verstanden werden könnte. Den Parteien ist es jedoch gestattet, die Druckschrift zur Unterrichtung ihrer einzelnen Mitglieder zu verwenden.

Nachbarschaftsstrategie Brandenburg–Polen

Strategie des Landes Brandenburg für die nachbarschaftliche Zusammenarbeit im deutsch-polnischen Verflechtungsraum

Zwischenbericht 2021–2024

Koncepcja sąsiedztwa Polska–Brandenburgia

Koncepcja Kraju Związkowego Brandenburgia dla współpracy sąsiedzkiej w polsko-niemieckim obszarze powiązań

Raport śródkresowy 2021–2024

Inhaltsverzeichnis

Spis treści

Nachbarschaftsstrategie Brandenburg-Polen Zwischenbericht 2021–2024	6
1. Zusammenhalt	12
1.1. Gelebte Verflechtung in Politik, Verwaltung und Zivilgesellschaft	12
1.2. Begegnung, Vernetzung und Sport	20
1.3. Bildung, Sprache und interkulturelle Kompetenz	22
1.4. Kultur, Kulturerbe, Gedenken und Erinnerung	25
2. Nachhaltiges Wachstum	29
2.1. Gemeinsamer Wirtschaftsraum, Cluster und Innovation	29
2.2. Wissenschaft und Forschung	32
2.3. Arbeit und Fachkräfte	33
2.4. Energie- und Kreislaufwirtschaft	35
2.5. Klimaschutz und Anpassung an den Klimawandel	35
2.6. Tourismus	36
3. Lebensqualität	38
3.1. Erreichbarkeit und Verkehr	38
3.2. Sicherheit	41
3.3. Gesundheit und Verbraucherschutz	43
3.4. Brand- und Katastrophenschutz	44
3.5. Umweltschutz, Naturerbe sowie Erhalt und Schutz der Naturlandschaften	44
4. Finanzierungsinstrumente	47
5. Überregionale Bezüge	49
6. Ausblick	53
7. Verzeichnis der Infokästen und Best-Practise-Beispiele	54
8. Bildnachweis	56

Koncepcja sąsiedztwa Polska-Brandenburgia	
Raport śródkresowy 2021–2024	6
1. Spójność	12
1.1. Aktywny obszar powiązań w polityce, administracji i społeczeństwie obywatelskim	12
1.2. Spotkania, rozwijanie sieci współpracy i sport	20
1.3. Edukacja, język i kompetencje międzykulturowe	22
1.4. Kultura, dziedzictwo kulturowe, upamiętnianie i pamięć	25
2. Zrównoważony wzrost	29
2.1. Wspólna przestrzeń gospodarcza, klastry i innowacje	29
2.2. Nauka i badania	32
2.3. Praca i specjaliści	33
2.4. Gospodarka energetyczna i gospodarka o obiegu zamkniętym	35
2.5. Ochrona klimatu i dostosowanie się do zmian klimatu	35
2.6. Turystyka	36
3. Jakość życia	38
3.1. Dostępność i transport	38
3.2. Bezpieczeństwo	41
3.3. Zdrowie i ochrona konsumentów	42
3.4. Ochrona przeciwpożarowa i zapobieganie katastrofom	43
3.5. Ochrona środowiska, dziedzictwa naturalnego oraz zachowanie i ochrona naturalnych krajobrazów	44
4. Instrumenty finansowania	47
5. Odniesienia ponadregionalne	49
6. Perspektywy	53
7. Spis ramek informacyjnych i przykładów sprawdzonych praktyk	55
8. Źródła materiałów graficznych	56

**Nachbarschaftsstrategie
Brandenburg-Polen
Zwischenbericht 2021–2024**

**Koncepcja sąsiedztwa Polska-
Brandenburgia
Raport śródkresowy 2021–2024**

Die Strategie des Landes Brandenburg für die nachbarschaftliche Zusammenarbeit im deutsch-polnischen Verflechtungsraum, kurz Nachbarschaftsstrategie Brandenburg-Polen, wurde im Juni 2021 durch die Landesregierung Brandenburg beschlossen. Sie setzt damit einen mittelfristigen Orientierungsrahmen für die Zusammenarbeit der Landesregierung mit unseren direkt benachbarten Partnerwojewództen Westpommern/Zachodniopomorskie und Lebus Land/Lubuskie, mit den Partnerwojewództen Großpolen/Wielkopolska, Niederschlesien/Dolny Śląsk sowie der Hauptstadtwojewództen Masowien/Mazowieckie und für die vielfältigen Themen, die Brandenburg im Hinblick auf Polen und gemeinsam mit deutschen und polnischen Partnerinnen und Partnern gestaltet.

Das zu Grunde liegende Leitbild einer grenzüberschreitenden europäischen Region wird im Gemeinsamen Zukunftskonzept für den deutsch-polnischen Verflechtungsraum der Deutsch-Polnischen Regierungskommission für regionale und grenznahe Zusammenarbeit (DPRK) aus dem Jahre 2016 beschrieben.

Brandenburg nutzt aktiv Gremien der deutsch-polnischen Zusammenarbeit wie die Deutsch-Polnische Regierungskommission (DPRK) mit ihren Ausschüssen und Arbeitsgruppen oder die Oder-Partnerschaft. Die wichtigen Partnerschaften auf nationaler und regionaler Ebene, besonders mit unseren Partnerwojewództen, werden weiter mit Leben erfüllt. Die Zusammenarbeit mit anderen Bundesländern in Nachbarschaft zu Polen und mit der vielfältigen Landschaft deutsch-polnischer Akteure in Brandenburg, wie den Euroregionen, dem Deutsch-Polnischen Jugendwerk (DPJW), den Landkreisen und Kommunen, den Kammern oder den zahlreichen Vereinen, Verbänden und Stiftungen wird aktiv gepflegt. Der Landtag sowie einzelne seiner Mitglieder haben das Engagement bei der Zusammenarbeit mit

Konzeption des Landes Brandenburg für die Zusammenarbeit im deutsch-polnischen Verflechtungsraum, kurz Nachbarschaftsstrategie Brandenburg-Polen, wurde im Juni 2021 durch die Landesregierung Brandenburg beschlossen. Sie setzt damit einen mittelfristigen Orientierungsrahmen für die Zusammenarbeit der Landesregierung mit unseren direkt benachbarten Partnerwojewództen Westpommern/Zachodniopomorskie und Lebus Land/Lubuskie, mit den Partnerwojewództen Großpolen/Wielkopolska, Niederschlesien/Dolny Śląsk sowie der Hauptstadtwojewództen Masowien/Mazowieckie und für die vielfältigen Themen, die Brandenburg im Hinblick auf Polen und gemeinsam mit deutschen und polnischen Partnerinnen und Partnern gestaltet.

Leżąca u podstaw wizja transgranicznego regionu europejskiego opisana została we Wspólnej koncepcji przyszłości dla polsko-niemieckiego obszaru powiązań Polsko-Niemieckiej Komisji Międzyrządowej ds. Współpracy Regionalnej i Przygranicznej z 2016 roku.

Brandenburgia aktywnie wykorzystuje gremia polsko-niemieckiej współpracy, takie jak Polsko-Niemiecka Komisja Międzyrządowa (PNKM) z jej komitetami i grupami roboczymi czy Partnerstwo Odry. Ważne partnerstwa na szczeblu krajowym i regionalnym, zwłaszcza z naszymi województwami partnerskimi, są nadal wypełniane treścią. Aktywnie kultywowana jest współpraca z innymi krajami związkowymi sąsiadującymi z Polską oraz z różnorodnymi polsko-niemieckimi interesariuszami w Brandenburgii, takimi jak euroregiony, Polsko-Niemiecka Współpraca Młodzieży (PNWM), powiaty i gminy, izby czy liczne stowarzyszenia, związki i fundacje. Parlament krajowy (Landtag) i niektórzy jego posłowie pogłębili swoje zaangażowanie we współpracę z Polską poprzez wizyty i konferencje.

Po cięciach związanych z pandemią udało się z powodzeniem wznowić wcześniejszą współpracę, nadrobiono projekty i spotkania, a for-

Zwischenbericht 2021-2024

Raport śródokresowy 2021-2024

Polen in Besuchen und durch Konferenzen weiter vertieft.

Nach den pandemiebedingten Einschnitten konnte wieder erfolgreich an die frühere Zusammenarbeit angeknüpft werden, Projekte und Begegnungen wurden nachgeholt, digitale oder hybride Formate ergänzen mittlerweile die Präsenzformate.

Die Koordination der Zusammenarbeit durch das Ministerium der Finanzen und für Europa des Landes Brandenburg (MdFE) und die Einrichtung eines Beauftragten für die Brandenburgisch-Polnische Zusammenarbeit hat sich bewährt.

maty cyfrowe lub hybrydowe uzupełniają obecnie formaty stacjonarne.

Sprawdziła się koordynacja współpracy przez Ministerstwo Finansów i Spraw Europejskich Kraju Związkowego Brandenburgia (MdFE) oraz ustanowienie pełnomocnika ds. współpracy polsko-brandenburskiej.

Niniejszy raport śródokresowy stanowi wstępną ocenę i wyraźnie pokazuje, że wszystkie resorty, których praca związana jest z Polską, wniósł swój wkład w realizację Konceptji sąsiedztwa do początku 2024 r., a powiązania uległy poprawie. Kontynuowano liczne dobre i długotrwałe polsko-brandenburskie projekty, formaty i koncepcje wyda-

Ausgewählte Zahlen und Fakten 2021–2024

- ▶ **15** neue Strategien und Konzepte der Landesregierung mit Bezug zur brandenburgisch-polnischen Zusammenarbeit
- ▶ **2** neue INTERREGA-Programme
- ▶ **Über 50** brandenburgisch-polnische Begegnungen und Veranstaltungen teilweise mit hochrangiger Teilnahme aus Brandenburg und Polen
- ▶ **Über 45** brandenburgisch-polnische Projekte gefördert aus Lottomitteln und Zuwendungen des Landes
- ▶ **8** zusätzliche Zugfahrten täglich wurden im Regionalverkehr eingeführt und **18** weitere bis 2027 bereits fest vergeben.
- ▶ **1** deutsch-polnischer Kommunikationskanal für Fälle grenzüberschreitend wirkender Krisen und Herausforderungen auf Ebene der Länder und Woiwodschaften
- ▶ **1** Telefon- und Videodolmetschertool des Landes Brandenburg (u. a. für Polnisch) des MSGIV
- ▶ **1** Kooperationsabkommen für den grenzüberschreitenden Rettungsdienst für das Gebiet der Woiwodschaft Lubuskie und der Städte Frankfurt (Oder) und Cottbus sowie der Landkreise Märkisch-Oderland, Oder-Spree, Spree-Neiße und Görlitz
- ▶ **1** neu gegründeter Rat für Mehrsprachigkeit
- ▶ **1** neue Dt.-polnische Operative Einsatzgruppe „Oder“ zur Bekämpfung organisierter Eigentumskriminalität, insb. Kfz.-Kriminalität
- ▶ **1** Kartensatz und ein Geoportal „Eisenbahninfrastruktur im deutsch-polnischen Verflechtungsraum“
- ▶ **1** Deutsch-Polnischer Europäischer Verbund für territoriale Zusammenarbeit (EVTZ) mbH Geopark Muskauer Faltenbogen
- ▶ **1** deutsch-polnische Online-Plattform zur Metropolregion Stettin: <https://metropolitalny-region-szczecin.eu/>
- ▶ **regelmäßiger** E-Mail-Vernetzungsverteiler des MdFE für deutsch-polnische Akteure

Dieser Zwischenbericht ist eine erste Bilanz und zeigt anschaulich, dass alle Ressorts, deren Arbeit Bezüge zu Polen hat, ihren Anteil zur Umsetzung der Nachbarschaftsstrategie bis Anfang 2024 beigetragen haben und die Verflechtung verbessert wurde. Es wurden zahlreiche gute und langjährige brandenburgisch-polnische Projekte, Formate und Veranstaltungskonzepte weiterverfolgt. Die Umsetzung der vorgegebenen Ziele der Nachbarschaftsstrategie Brandenburg-Polen führte zudem zu neuen Aktivitäten und Strategien.

Die Zielsetzungen und Themen von 2021 sind auch 2024 weiterhin aktuell. Seit Februar 2022 kommt der Austausch mit den polnischen Part-

ner. Realizacja wyznaczonych celów Koncepcji sąsiedztwa Polska-Brandenburgia doprowadziła również do nowych działań i strategii.

Cele i tematy z 2021 r. są nadal aktualne w 2024 r. Od lutego 2022 r. jako kolejny obszar tematyczny doszła wymiana z polskimi partnerami na temat napastniczej wojny Federacji Rosyjskiej przeciwko Ukrainie i jej konsekwencji.

W myśl Koncepcji sąsiedztwa Polska-Brandenburgia, strategię i koncepcję kraju związkowego były dalej rozwijane w odniesieniu do stosunków z Polską. Ponadto stworzono polsko-niemieckie formaty wymiany, gremia i portale internetowe, podpisano nowe umowy, dofi-

Wybrane liczby i fakty za lata 2021–2024

- ▶ **15** nowych strategii i koncepcji rządu krajowego z odniesieniem do współpracy polsko-brandenburskiej
- ▶ **2** nowe programy INTERREG A
- ▶ **Ponad 50** polsko-brandenburskich spotkań i wydarzeń, niektóre z udziałem wysokiego szczebla z Polski i Brandenburgii
- ▶ **Ponad 45** polsko-brandenburskich projektów dofinansowanych z funduszy loteryjnych i dotacji kraju związkowego
- ▶ Wprowadzono **8** dodatkowych kursów pociągów dziennie w transporcie regionalnym, a **18** kolejnych zostało już zakontraktowanych do 2027 r.
- ▶ **1** polsko-niemiecki kanał komunikacyjny na wypadek transgranicznych kryzysów i wyzwań na szczeblu kraju związkowego i województw
- ▶ **1** narzędzie do tłumaczenia telefonicznego i wideo kraju związkowego Brandenburgia (m.in. w języku polskim) ministerstwa MSGIV
- ▶ **1** porozumienie o współpracy transgranicznej w ratownictwie medycznym dla obszaru województwa lubuskiego oraz miast Frankfurt nad Odrą i Cottbus, a także powiatów Märkisch-Oderland, Oder-Spree, Spree-Neisse i Görlitz
- ▶ **1** nowo utworzona Rada ds. Wielojęzyczności
- ▶ **1** nowa polsko-niemiecka grupa operacyjno-śledcza „Odra” do zwalczania zorganizowanej przestępczości przeciwko mieniu, w szczególności przestępczości samochodowej
- ▶ **1** zestaw map i geoportal „Infrastruktura kolejowa na polsko-niemieckim obszarze powiązań”
- ▶ **1** polsko-niemieckie Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej (EUWT) z o.o. Geopark Łuk Mużakowa
- ▶ **1** polsko-niemiecka platforma internetowa dot. Regionu Metropolitalnego Szczecina: <https://metropolitalny-region-szczecin.eu/>
- ▶ **regularna** e-mailowa lista dystrybucyjna MdFE dla polsko-niemieckich interesariuszy

Zwischenbericht 2021-2024

Raport śródokresowy 2021-2024

Neue Strategien und Konzepte der Landesregierung mit Bezügen zum brandenburgisch-polnischen Verflechtungsraum (2021–2023)

- ▶ Strategischer Gesamtrahmen Hauptstadtregion (Staatskanzlei, 2021)
- ▶ Regionalentwicklungsstrategie: „Stärken verbinden“ (Staatskanzlei, 2021)
- ▶ Maßnahmenkonkrete Strategie für den Aufbau einer Wasserstoffwirtschaft im Land Brandenburg (MWAE, 2021)
- ▶ Kulturplan Lausitz (MWFK, 2021)
- ▶ Strategie Stadtentwicklung und Wohnen (MIL, 2021)
- ▶ Fach- und Arbeitskräftestrategie des Landes Brandenburg (MWAE, 2022)
- ▶ Gründungsoffensive Brandenburg (MWAE, 2022)
- ▶ Regionsbezogene Territoriale Folgenabschätzung (TIA) Ostbahn – Strecke 203 (MIL/GL, 2023)
- ▶ Zielkonzept „RailBLu-Takt“ für einen integrierten Schienenpersonennahverkehr (MIL, UMWL, VBB, 2023)
- ▶ Machbarkeitsstudie: Stufenkonzept zum Ausbau der „Ostbahn“ Berlin – LG/Kostrzyn (MIL/VBB 2023)
- ▶ Mehrsprachigkeitskonzept – Bestandsaufnahme und strategische Weiterentwicklung der Sprachenvielfalt im Bildungssystem im Land Brandenburg (MBJS, 2023)
- ▶ Tourismusstrategie Brandenburg (MWAE, 2023)
- ▶ Ansiedlungsstrategie 2023 des Landes Brandenburg (MWAE, 2023)
- ▶ Landesnahverkehrsplan 2023–2027 (MIL, 2023) sowie
- ▶ Strategie des Landes Brandenburg zur Anpassung an die Folgen des Klimawandels (MLUK, 2023)

nern zum Angriffskrieg der Russischen Föderation gegen die Ukraine und dessen Folgen als weiterer Themenkomplex hinzu.

Im Sinne der Nachbarschaftsstrategie Brandenburg-Polen wurden Strategien und Konzepte des Landes mit Blick auf die Bezüge nach Polen weiterentwickelt. Darüber hinaus wurden ergänzend deutsch-polnische Austauschformate, Gremien und Online-Portale geschaffen, neue Abkommen unterzeichnet, zahlreiche brandenburgisch-polnische Projekte gefördert, Vernetzungsaktivitäten umgesetzt und vielfältige Begegnungen und Veranstaltungen durchgeführt.

nansowano liczne projekty polsko-brandenburgskie, realizowano działania networkingowe oraz zorganizowano różnorodne spotkania i wydarzenia.

Nowe strategie i koncepcje rządu krajowego z odniesieniem do polsko-brandenburskiego obszaru powiązań (2021–2023)

- ▶ Strategischer Gesamtrahmen Hauptstadtregion (Ogólne ramy strategiczne dla regionu stołecznego) (Kancelaria Stanu, 2021 r.)
- ▶ Strategia rozwoju regionalnego: „Stärken verbinden“ („Łączyć mocne strony”) (Kancelaria Stanu, 2021 r.)
- ▶ Maßnahmenkonkrete Strategie für den Aufbau einer Wasserstoffwirtschaft im Land Brandenburg (Strategia konkretnych działań na rzecz tworzenia gospodarki wodowej w Brandenburgii) (MWAE, 2021 r.)
- ▶ Kulturplan Lausitz (Plan kulturalny Łużyc) (MWFK, 2021 r.)
- ▶ Strategie Stadtentwicklung und Wohnen (Strategia urbanistyki i mieszkalnictwa) (MIL, 2021 r.)
- ▶ Fach- und Arbeitskräftestrategie des Landes Brandenburg (Strategia na rzecz wykwalifikowanych kadr oraz siły roboczej Kraju Związkowego Brandenburgia) (MWAE, 2022 r.)
- ▶ Gründungsoffensive Brandenburg (Brandenburska ofensywa start-upowa) (MWAE, 2022 r.)
- ▶ Regionsbezogene Territoriale Folgenabschätzung (Regionalna ocena oddziaływania terytorialnego) (TIA) Ostbahn – Linie 203 (MIL/GL, 2023 r.)
- ▶ Zielkonzept „RailBLu-Takt“ für einen integrierten Schienenpersonennahverkehr (Koncepcja docelowa „Takt RailBLu” w zakresie pasażerskich połączeń kolejowych bliskiego zasięgu) (MIL, UMWL, VBB, 2023 r.)
- ▶ Studium wykonalności: Stufenkonzept zum Ausbau der „Ostbahn“ Berlin – LG/Kostrzyn (Etapowa koncepcja rozbudowy „Kolei Wschodniej” Berlin - granica/Kostrzyn) (MIL/VBB 2023 r.)
- ▶ Mehrsprachigkeitskonzept – Bestandsaufnahme und strategische Weiterentwicklung der Sprachenvielfalt im Bildungssystem im Land Brandenburg (Koncepcja wielojęzyczności - analiza stanu obecnego i strategiczny dalszy rozwój różnorodności językowej w systemie edukacji w Brandenburgii) (MBSJ, 2023 r.)
- ▶ Tourismusstrategie Brandenburg (Brandenburska strategia turystyczna) (MWAE, 2023 r.)
- ▶ Strategia pozyskiwania inwestorów 2023 Kraju Związkowego Brandenburgia (MWAE, 2023 r.)
- ▶ Landesnahverkehrsplan (Krajowy plan w zakresie transportu bliskiego zasięgu) 2023-2027 (MIL, 2023 r.) oraz
- ▶ Strategie des Landes Brandenburg zur Anpassung an die Folgen des Klimawandels (Strategia Brandenburgii w zakresie adaptacji do skutków zmian klimatu) (MLUK, 2023 r.)

1. Zusammenhalt

1.1 Gelebte Verflechtung in Politik, Verwaltung und Zivilgesellschaft

Im Bereich **gelebte Verflechtung in Politik, Verwaltung und Zivilgesellschaft** konnte nach dem Abflauen der COVID19-Pandemie durch persönliche Treffen auf politischer Ebene und Fachebene erfolgreich an die bisherigen Kontakte mit polnischen Partnerinnen und Partnern angeknüpft werden.

Es fanden zahlreiche **Gesprächstermine, Reisen und gemeinsame Veranstaltungen** auf politischer Ebene zwischen Brandenburg und seinen Partnerregionen statt (siehe Infokasten).

Auf der Fachebene wurde der rege Verwaltungsaustausch fortgeführt und durch regelmäßige Treffen auf Abteilungsleitererebene mit Lubuskie und der Metropolregion Stettin verstetigt.

Auf allen Ebenen wurden brandenburgisch-polnische Präsenzveranstaltungen nach Bedarf um digitale oder hybride Formate ergänzt.

1. Spójność

1.1. Aktywny obszar powiązań w polityce, administracji i społeczeństwie obywatelskim

W dziedzinie **aktywnego obszaru powiązań w polityce, administracji i społeczeństwie obywatelskim** dotychczasowe kontakty z polskimi partnerami były z powodzeniem kontynuowane po ustąpieniu pandemii COVID-19 poprzez osobiste spotkania na szczeblu politycznym i eksperckim.

Na szczeblu politycznym odbyły się liczne **rozmowy, wyjazdy i wspólne wydarzenia** między Brandenburgią a jej regionami partnerskimi (patrz ramka informacyjna).

Na szczeblu eksperckim ożywiona wymiana administracyjna była kontynuowana i utrwalana poprzez regularne spotkania na szczeblu dyrektorów departamentów z województwem lubuskim i Regionem Metropolitalnym Szczecińskim.

Auf Arbeitsebene absolvierten Landesbedienstete im Jahr 2022 Aufenthalte zum **Verwaltungsaustausch** in Partnerverwaltungen der Woiwodschaften Westpommern/Zachodniopomorskie, Lebuser Land/Lubuskie und Masowien/Mazowieckie.

Die Präsenz und aktive Mitwirkung Brandenburgs in deutsch-polnischen Gremien auf regionaler und nationaler Ebene wurde fortgeführt.

Im Rahmen des **Ausschusses für grenznahe Zusammenarbeit der Deutsch-Polnischen Regierungskommission (DPRK)** wurde unter Federführung des MdFE und des Woiwodschaftsamtes Westpommern aufgrund der Erfahrungen der Grenzregionen in Zeiten der COVID19-Pandemie ein **Deutsch-Polnischer Kommunikationskanal** für grenzüberschreitende Themen geschaffen, für welche zuvor keine einschlägigen Prozeduren existierten. Damit wurde ergänzend ein vertrauliches Austauschformat zwischen den Bundesländern Mecklenburg-Vorpommern, Brandenburg, Berlin und Sachsen sowie den Woiwodschaften Westpommern/Zachodniopomorskie, Lebuser Land/Lubuskie und Niederschlesien/Dolny Śląsk auf Ebene der Woiwodschafts- und Marschallämter eingeführt.

Nach dem letzten Spitzentreffen im Jahr 2022 in Zielona Góra (Lebuser Land/Lubuskie) hat das Land Berlin die Koordination der **Oder-Partnerschaft** übernommen. In Umsetzung des Gemeinsamen Strategischen Gesamtrahmens der Hauptstadtregion Berlin-Brandenburg (SGHR) findet hierbei eine enge Zusammenarbeit mit dem MdFE statt. Sie umfasst auch die Verzahnung von **Vernetzungstreffen** der Berliner und Brandenburgischen zivilgesellschaftlichen Akteure der deutsch-polnischen Zusammenarbeit mit der weiteren Zivilgesellschaft der Oder-Partnerschaft.

Die **Gemeinsame Geschäftsstelle für die Metropolregion Stettin** von Mecklenburg-Vor-

Na wszystkich szczeblach polsko-brandenburskie spotkania stacjonarne były w razie potrzeby uzupełniane **formatami cyfrowymi lub hybrydowymi**.

Na poziomie roboczym pracownicy administracji krajowej odbyli w 2022 r. wizyty w ramach **wymiany administracyjnej** w administracjach partnerskich w województwach zachodniopomorskim, lubuskim i mazowieckim.

Kontynuowano obecność i aktywny udział Brandenburgii w **polsko-niemieckich gremiach** na szczeblu regionalnym i krajowym.

W ramach **Komitetu ds. Współpracy Przygranicznej Polsko-Niemieckiej Komisji Międzyrządowej (PNKM)** pod przewodnictwem MdFE i Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego, w oparciu o doświadczenia regionów przygranicznych podczas pandemii COVID-19, utworzono **polsko-niemiecki kanał komunikacji** w sprawach transgranicznych, dla których wcześniej nie istniały odpowiednie procedury. W ten sposób wprowadzono poufny format wymiany między krajami związkowymi Meklemburgią-Pomorzem Przednim, Brandenburgią, Berlinem i Saksonią a województwami zachodniopomorskim, lubuskim i dolnośląskim na poziomie urzędów wojewódzkich i marszałkowskich.

Po ostatnim spotkaniu na najwyższym szczeblu w Zielonej Górze (Lubuskie) w 2022 r. kraj związkowy Berlin przejął koordynację **Partnerstwa Odry**. Przy wdrażaniu Wspólnych Ram Strategicznych Regionu Stołecznego Berlin-Brandenburgia (SGHR), odbywa się ścisła współpraca z MdFE. Obejmuje ona również powiązanie **spotkań networkingowych** berlińskich i brandenburskich podmiotów społeczeństwa obywatelskiego współpracy polsko-niemieckiej z szerszym społeczeństwem obywatelskim Partnerstwa Odry.

Zusammenhalt

Spójność

Ausgewählte Begegnungen und Veranstaltungen mit Teilnahme auf Minister- oder Staatssekretärebene aus Brandenburg und Polen 2021–2024

- ▶ Feierstunde „30 Jahre Deutsch-Polnischer Nachbarschaftsvertrag und Deutsch-Polnisches Jugendwerk“, 17. 06. 2021, Landtag Brandenburg, Potsdam
- ▶ Deutsch-polnische Jubiläumsveranstaltung Perspektive perspektywa 30/2030, 22. 06. 2021 (MdFE)
- ▶ Nachbarschaftstouren 2021, 2022 und 2023 (MdFE)
- ▶ Wirtschaftsforen Moderne Energietechnologien Brandenburg–Niederschlesien 2021, 2022 und 2023, digital, Breslau/Wrocław und Cottbus (MWAE, WFBB)
- ▶ Ausstellung ODER-CUTS | ALBO ODRA: Nationalmuseum in Stettin (2022), Vertretung des Landes Brandenburg bei der EU (2024) (weitere Ausstellungsorte: Haus der Brandenburgisch-Preußischen Geschichte, Potsdam (2023), Stadtmuseum Breslau/Wrocław (2023)) (MdFE)
- ▶ Konferenz „Partnerschaft während der Coronakrise – Krisenresilienz im grenzüberschreitenden deutsch-polnischen Verflechtungsraum“, 14. 01. 2022, digital (MdFE)
- ▶ Friedensfest im Zusammenhang mit der „Konferenz zur Zukunft Europas“, 07. 05. 2022, Guben/ Gubin
- ▶ Regionsbezogene Territoriale Folgenabschätzung (TIA) Ostbahn – Strecke 203, Juni–November 2022 (MIL/GL)
- ▶ 2. Deutsch-Polnisches Feuerwehrkommandantenforum der grenzüberschreitenden Zusammenarbeit, 10.–12. 10. 2022, Zielona Góra (MIK)
- ▶ Vernetzungstreffen Deutschland – Polen: Lasst uns reden! Zivilgesellschaftliche Akteure der deutsch-polnischen Zusammenarbeit – Vernetzungstreffen Berlin-Brandenburg, 12. 12. 2022, Berlin (MdFE)
- ▶ Auftaktveranstaltung des Kooperationsprogramms INTERREG VIA Brandenburg–Polen 2021–2027, 11. 01. 2023, Stubice (MdFE)
- ▶ Gemeinsames Abendessen mit Marschällen der polnischen Partnerregionen, 02. 02. 2023, Neuhardenberg (MdFE)
- ▶ 5. Deutsch-Polnischer Bahngipfel, 08. 02. 2023, Potsdam (Staatskanzlei)
- ▶ Treffen mit den Vizemarschällen anlässlich der Internationalen Grünen Woche 2023 und 2024 (MLUK)
- ▶ Delegationsbesuch aus Westpommern zu den Themen Transformation und Wasserstoff, 29./30.03.2023, Schwedt und Cottbus (MWAE)
- ▶ Doppelstadt-Konferenz, 24. 04. 2023, Frankfurt (Oder) (MdFE)
- ▶ BSSSC-Board-Sitzung, 31. 05. 2023, Potsdam (MdFE)
- ▶ Kulturzug Berlin-Breslau/Wrocław unter dem Motto „Was uns verbindet – Regionen machen Europa“, 07.07.2023 (MWFK)
- ▶ Delegation aus Großpolen zum Erfahrungsaustausch im Verkehrssektor, 04./05.09.2023, Potsdam (MIL)
- ▶ Jubiläum 30 Jahre Euroregion Spree-Neiße-Bober, 23. 09. 2023, Guben (MdFE)
- ▶ Jubiläum 20 Jahre Partnerschaft Brandenburg-Großpolen, 21./22. 11. 2023, Potsdam (Staatskanzlei, MdFE)
- ▶ Verkehrsworkshop zum Thema grenzüberschreitender ÖPNV in der Metropolregion Stettin, 27. 11. 2023, Angermünde
- ▶ Unternehmerkonferenz Brandenburg–Masowien, 27. 11. 2023, Warschau
- ▶ Jubiläum 30 Jahre Euroregion PRO EUROPA VIADRINA, 12. 12. 2023, Gorzów Wlkp./ Landsberg a. d. Warthe (MdFE)

Wybrane spotkania i wydarzenia z udziałem ministrów lub sekretarzy stanu z Polski i Brandenburgii w latach 2021–2024

- ▶ Uroczystość „30 lat polsko-niemieckiego traktatu o dobrym sąsiedztwie i Polsko-Niemieckiej Współpracy Młodzieży”, 17.6.2021, Parlament Krajowy Brandenburgii, Poczdam
- ▶ Polsko-niemieckie wydarzenie rocznicowe Perspektive perspektywa 30/2030, 22.06.2021 (MdFE)
- ▶ Objazdy sąsiedzkie 2021 r., 2022 r. i 2023 r. (MdFE)
- ▶ Fora gospodarcze Nowoczesne technologie energetyczne Brandenburgia - Dolny Śląsk 2021 r., 2022 r. i 2023 r., zdalnie, Wrocław i Cottbus (MWAE, WFBB)
- ▶ Wystawa ODER-CUTS | ALBO ODRA: Muzeum Narodowe w Szczecinie (2022 r.), Przedstawicielstwo Kraju Związkowego Brandenburgia przy UE (2024 r.) (kolejne miejsca wystawy: Dom Historii Brandenbursko-Pruskiej, Poczdam (2023 r.), Muzeum Miejskie Wrocławia (2023 r.)) (MdFE)
- ▶ Konferencja „Partnerstwo w czasie kryzysu wywołanego koronawirusem - odporność na kryzysy w transgranicznym polsko-niemieckim obszarze powiązań“, 14.01.2022, zdalnie (MdFE)
- ▶ Festiwal Pokoju w związku z „Konferencją w sprawie przyszłości Europy“, 07.05.2022, Guben/ Gubin
- ▶ Regionalna ocena oddziaływania terytorialnego (TIA) Ostbahn – Linia 203, czerwiec-listopad 2022 r. (MIL/GL)
- ▶ 2. Polsko-niemieckie forum współpracy transgranicznej komendantów straży pożarnej, 10-12.10.2022, Zielona Góra (MIK)
- ▶ Spotkanie networkingowe Polska – Niemcy: Porozmawiajmy! Podmioty społeczeństwa obywatelskiego współpracy polsko-niemieckiej - spotkanie networkingowe Berlin-Brandenburgia, 12.12.2022, Berlin (MdFE)
- ▶ Wydarzenie inauguracyjne Programu Współpracy INTERREG VI A Brandenburgia-Polska 2021-2027, 11.01.2023, Słubice (MdFE)
- ▶ Wspólna kolacja z marszałkami polskich regionów partnerskich, 02.02.2023, Neuhardenberg (MdFE)
- ▶ 5. Polsko-niemiecki szczyt kolejowy, 8.02.2023, Poczdam (Kancelaria Stanu)
- ▶ Spotkanie z wicemarszałkami z okazji targów Internationale Grüne Woche 2023 i 2024 r. (MLUK)
- ▶ Wizyta delegacji z Pomorza Zachodniego poświęcona transformacji i wodorowi, 29/30.03.2023, Schwedt i Cottbus (MWAE)
- ▶ Konferencja dwumiejast, 24.04.2023, Frankfurt n. Odrą (MdFE)
- ▶ Posiedzenie BSSSC Board, 31.05.2023, Poczdam (MdFE)
- ▶ Pociąg do kultury Berlin-Wrocław pod hasłem „To co nas łączy“, 07.07.2023 (MWFK)
- ▶ Delegacja z Wielkopolski w celu wymiany doświadczeń w sektorze transportu, 04/05.09.2023, Poczdam (MIL)
- ▶ Jubileusz 30-lecia Euroregionu Sprewa-Nyssa-Bóbr, 23.09.2023, Guben (MdFE)
- ▶ Jubileusz 20-lecia partnerstwa Wielkopolski i Brandenburgii, 21/22.11.2023, Poczdam (Kancelaria Stanu, MdFE)
- ▶ Warsztaty na temat transgranicznego lokalnego transportu zbiorowego w Regionie Metropolitalnym Szczecina, 27.11.2023, Angermünde
- ▶ Konferencja gospodarcza Mazowsze-Brandenburgia, 27.11.2023, Warszawa
- ▶ Jubileusz 30-lecia Euroregionu PRO EUROPA VIADRINA, 12.12.2023, Gorzów Wlkp. (MdFE)

Zusammenhalt

Spójność

Beispiele für kommunale Partnerschaften in Brandenburg (Jahr des Beginns)

- ▶ Cottbus-Grünberg/Zielona Góra (1975): Gemeinsame Projekte in den Bereichen Toleranz, Inklusion, Wissens- und Technologietransfer, Erhalt des kulturellen und natürlichen Erbes, z. B. im Europäischen Parkverbund Lausitz
- ▶ Eberswalde-Landsberg a. d. Warthe/Gorzów Wielkopolski: kulturelle Zusammenarbeit
- ▶ Erkner-Goldenau (Goldenacker)/Gołuchów (2001): Zusammenarbeit in den Bereichen Kultur, Sport, Bildung, Soziales und Senioren
- ▶ Fredersdorf-Vogelsdorf-Schwerin a. d. Warthe/Skwierzyna (2013): Gegenseitige Besuche und Beziehungen zwischen dem Petanque-Vereinen der beiden Orte
- ▶ Amt Golzow-Woldenberg/Dobiegniew (2001): Kontakte auf verschiedenen Ebenen des gesellschaftlichen, kulturellen und wirtschaftlichen Lebens, gegenseitige Angelwettbewerbe
- ▶ Guben-Gubin (1991): Regelmäßige Treffen, gemeinsame Veranstaltungen und INTERREG A-Projekte
- ▶ Herzberg-Schwiebus/Swiebodzin (1996): „Fest der Nachbarschaft“ am 26.05.2024 (geplant)
- ▶ Herzberg-Soest-Groß Strehlitz/Strzelce Opolskie: Kunstaustausch 2024 (geplant)
- ▶ Neuenhagen bei Berlin-Schwiebus/Swiebodzin (1996): Seniorentreffen, Kita-Olympiade, Erfahrungsaustausch der Verwaltungsmitarbeiterinnen und -mitarbeiter
- ▶ Lübben-Wollstein/Wolsztyn (1994) sowie Landkreis Wolsztyn-Dahme-Spreewald: Zusammenarbeit auf Verwaltungs-, kommunalpolitischer, wirtschaftlicher, kultureller, sportlicher und sozialer Ebene
- ▶ Luckau-Schlawa/Slawa (1991): Jugendaustausch, kulturelle Zusammenarbeit, Treffen der Sportler und Erfahrungsaustausch der Landwirte
- ▶ Mühlenbecker Land-Skórzec (2018): Gegenseitige Besuche, Jugendfußballturniere, Verwaltungs- und Wirtschaftsaustausch
- ▶ Neuhausen/Spree-Grünberg/Zielona Góra (1975) und mit Sorau (Żarów)-Żary (2015): Seniorenfeste, Wasserfestspiele, Erntefeste, Schülerworkshop zum Einsatz von Drohnen
- ▶ Prenzlau-Berlinchen/Barlinek (2010): Naturschutz, kulturelle Zusammenarbeit inkl. Kinderkunstprojekt und polnisch-deutsche Pleinairs, KPF-Förderprojekt Digitalisierung, Schülerbegegnungen, Sportveranstaltungen
- ▶ Rangsorf-Mehlsack/Pieniezno (2012): Handballtrainingscamps, Schülerbegegnungen
- ▶ Schulzendorf-Unruhstadt (Karge)/Kargowa (2009): Schülerbegegnungen, Seniorentreffen, Tanzworkshops, musikalische Austausche
- ▶ Schwarzheide-Krosno Odrzańskie (2001): Jugendsportcamp, Bürgerbegegnungen, musikalische Austausche und Arbeitsberatungen Politik und Verwaltungen
- ▶ Schwedt mit verschiedenen polnischen Partnern: verschiedene INTERREGA-Projekte in den Bereichen Katastrophenschutz, Nachbarsprache, kulturelles Erbe
- ▶ Seelow-Kostrzyn nad Odrą (1998): abgestimmte Stadtentwicklung, Erinnerung, kulturelles Erbe

Quelle: Städte- und Gemeindebund Brandenburg, 2024

Przykłady partnerstw samorządowych w Brandenburgii (rok rozpoczęcia)

- ▶ Cottbus-Zielona Góra (1975 r.): Wspólne projekty w zakresie tolerancji, włączenia społecznego, transferu wiedzy i technologii, zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, np. w Europejskim Związku Parków Łużyckich
- ▶ Eberswalde-Gorzów Wielkopolski: współpraca kulturalna
- ▶ Erkner-Gołuchów/Gołuchów (2001 r.): Współpraca w dziedzinie kultury, sportu, edukacji, spraw społecznych i seniorów
- ▶ Fredersdorf-Vogelsdorf- Skwierzyzna (2013 r.): Wzajemne wizyty i relacje pomiędzy klubami petanque obu miast
- ▶ Amt Golzow-Dobiegniew (2001 r.): Kontakty na różnych szczeblach życia społecznego, kulturalnego i gospodarczego, wzajemne zawody wędkarskie
- ▶ Guben-Gubin (1991 r.): Regularne spotkania, wspólne wydarzenia i projekty INTERREG A
- ▶ Herzberg-Świebodzin (1996 r.): „Festyn Sądztwa“ w dniu 26.05.2024 (planowane)
- ▶ Herzberg-Soest- Strzelce Opolskie: Wymiana artystyczna 2024 r. (planowane)
- ▶ Neuenhagen bei Berlin- Świebodzin (1996 r.): Spotkania seniorów, olimpiada przedszkolna, wymiana doświadczeń między pracownikami administracyjnymi
- ▶ Lübben-Wolsztyn (1994 r.) oraz powiaty wolsztyński- Dahme-Spreewald: Współpraca na szczeblu administracyjnym, samorządowym, gospodarczym, kulturalnym, sportowym i społecznym
- ▶ Luckau-Sława (1991 r.): Wymiana młodzieży, współpraca kulturalna, spotkania sportowców i wymiana doświadczeń między rolnikami
- ▶ Mühlenbecker Land-Skórzec (2018 r.): Wzajemne wizyty, młodzieżowe turnieje piłkarskie, wymiana administracyjna i gospodarcza
- ▶ Neuhausen/Spree-Zielona Góra (1975 r.) oraz Żary (2015 r.): Festiwale seniorów, festiwale wodne, dożynki, warsztaty uczniowskie na temat wykorzystania dronów
- ▶ Prenzlau-Barlinek (2010 r.): Ochrona przyrody, współpraca kulturalna, w tym projekt artystyczny dla dzieci i polsko-niemieckie plenery, projekt z FMP dotyczący cyfryzacji, spotkania uczniowskie, imprezy sportowe
- ▶ Rangsdorf-Pieniężno (2012 r.): Obozy treningowe piłki ręcznej, spotkania uczniowskie
- ▶ Schulzendorf-Kargowa (2009 r.): Spotkania uczniowskie, spotkania seniorów, warsztaty taneczne, wymiany muzyczne
- ▶ Schwarzhöhe- Krosno Odrzańskie (2001 r.): Obóz sportowy dla młodzieży, spotkania mieszkańców, wymiany muzyczne i konsultacje robocze polityki i administracji
- ▶ Schwedt z różnymi polskimi partnerami: różne projekty INTERREG A w obszarach ochrony przed klęskami żywiołowymi, języka sąsiada, dziedzictwa kulturowego
- ▶ Seelow-Kostrzyn nad Odrą (1998 r.): skoordynowana urbanistyka, pamięć, dziedzictwo kulturowe

Źródło: Städte- und Gemeindebund Brandenburg, 2024 r.

Zusammenhalt

Spójność

pommern und Brandenburg sowie Aktivitäten einzelner Ressorts trugen im Berichtszeitraum zur Weiterentwicklung der Metropolregion Stettin/Szczecin bei. Eine neue Online-Plattform zur **Metropolregion Stettin** informiert unter <https://metropolregion-stettin.eu> auf Deutsch und Polnisch auf der Basis einer umfangreichen Datenerhebung mit Fakten, Projekten und Veranstaltungshinweisen über die Region. Die Plattform ist ein Baustein des erfolgreich abgeschlossenen INTERREG V A-Projekts „Modell eines grenzübergreifenden Monitorings – innovative Maßnahmen der Datenerhebung in der Metropolregion Stettin“ unter Beteiligung der gemeinsamen Landesplanungsabteilung (GL) im Ministerium für Infrastruktur und Landesplanung (MIL), dem MdFE und der o. g. gemeinsamen Geschäftsstelle.

Mit der Einrichtung sogenannter **Grenzinformationspunkte** bzw. **Beratungsstellen** sollen deutsche wie polnische Bürgerinnen und Bürger in digitaler und analoger Form einen kon-

Wspólne Biuro ds. Metropolitalnego Regionu Szczecina Meklemburgii-Pomorza Przedniego i Brandenburgii oraz działania poszczególnych ministerstw przyczyniły się do dalszego rozwoju Metropolitalnego Regionu Szczecina w okresie sprawozdawczym. Nowa platforma internetowa nt. Metropolitalnego Regionu Szczecina pod adresem <https://metropolregion-stettin.eu> informuje o regionie w języku polskim i niemieckim na podstawie obszernego zbioru danych z faktami, projektami i informacjami o wydarzeniach. Platforma jest elementem pomyślnie zakończonych projektu INTERREG V A „Model transgranicznego monitoringu – innowacyjne sposoby pozyskiwania danych w Metropolitalnym Regionie Szczecina” z udziałem Wspólnego Departamentu Planowania Regionalnego (GL) w Ministerstwie Infrastruktury i Planowania Regionalnego (MIL), MdFE i w/w wspólnego biura.

Dzięki utworzeniu tzw. **granicznych punktów informacyjnych lub poradni** obywatele pol-

Good-Practise-Beispiel: Mentoring-Programm „Die Nachbarschaft vertiefen: Unterstützung der kommunalen Partnerschaften“

Das Mentoringprogramm des MdFE unterstützt kommunale Akteure bei ihren kommunalen Partnerschaften und schafft einen Rahmen für eine selbstorganisierte Zusammenarbeit erfahrener Personen (Mentor*in) mit weniger Erfahreneren (Mentee). Ziel ist die systematische Unterstützung zur Wei-

terentwicklung kommunaler Partnerschaften. Das Europaministerium kommt vor allem eine koordinierende, begleitende und vermittelnde Rolle zu. Interessierten Kommunen bietet das MdFE in regelmäßigen Vernetzungstreffen die Möglichkeit zum thematischen Austausch.

Przykład sprawdzonych praktyk: Program mentorski „Pogłębianie sąsiedztwa: wspieranie partnerstw samorządowych“

Program mentorski MdFE wspiera podmioty samorządowe w ich partnerstwach samorządowych i tworzy ramy dla samoorganizującej się współpracy doświadczonych osób (mentorów) z mniej doświadczonymi osobami (podopiecznymi). Celem jest systematyczne wsparcie dla dalszego rozwoju partnerstw

samorządowych. Ministerstwo ds. Europejskich odgrywa przede wszystkim rolę koordynującą, wspierającą i pośredniczącą. MdFE oferuje zainteresowanym samorządom możliwość wymiany tematycznej podczas regularnych spotkań networkingowych.

zentrierten und einfachen Zugang zu Informationen bekommen, die das Grenzgebiet und das jeweils andere Land betreffen. Die Konzeption und Einrichtung wird aus Mitteln des aktuellen INTERREG VI A-Programms Brandenburg-Polen und Mecklenburg-Vorpommern/Brandenburg Polen gefördert.

Durch Drittförderung wurden mit Bürgerbeteiligung in der **Euroregion Spree-Neiße-Bober** Wege für eine gemeinsame Krisenbewältigung in der deutsch-polnischen Grenzregion konzipiert.

In der **Doppelstadt Frankfurt (Oder)/Słubice** begibt man sich auf den gemeinsamen Weg zu einer klimafreundlichen, integrierten, grenzüberschreitenden Innenstadt 2035. Der grenzüberschreitenden Zusammenarbeit bei der Stadtentwicklung dient z. B. das INTERREG VI A-Projekt „Frankfurt-Słubicer Masterplan 2025–2035 (Phase I) Weichen stellen für innovative, nachhaltige, multimodale Mobilität in der Doppelstadt“.

Weitere Bedarfe und Anliegen **kommunaler Akteure** in der brandenburgisch-polnischen Zusammenarbeit wurden u. a. in Veranstal-

ten und in deutscher Sprache durchgeführt. Die polen- und niederländischsprachigen Partnerinnen und Partnerinnen sind in der deutsch-polnischen Zusammenarbeit und in der deutsch-niederländischen Zusammenarbeit tätig. Die polen- und niederländischsprachigen Partnerinnen und Partnerinnen sind in der deutsch-polnischen Zusammenarbeit und in der deutsch-niederländischen Zusammenarbeit tätig. Die polen- und niederländischsprachigen Partnerinnen und Partnerinnen sind in der deutsch-polnischen Zusammenarbeit und in der deutsch-niederländischen Zusammenarbeit tätig.

Fundusze zewnętrzne wykorzystano do opracowania sposobów wspólnego zarządzania kryzysowego w polsko-niemieckim regionie przygranicznym z udziałem obywateli **Euroregionu Sprewa-Nysa-Bóbr**.

Dwumieście Frankfurt n. Odrą/Słubice rusza we wspólną drogę do przyjaznego dla klimatu, zintegrowanego, transgranicznego śródmieścia w 2035 roku. Współpracy transgranicznej w zakresie urbanistyki służy np. projekt INTERREG VI A „Słubicko-Frankfurcki Masterplan 2025–2035 (faza I) Wyznaczenie kursu na innowacyjną, zrównoważoną multimodalną mobilność w Dwumieście“.

Dalsze potrzeby i sprawy **podmiotów samorządowych** we współpracy polsko-brandenburgskiej zostały uwzględnione w wydarzeniach

Zusammenhalt

Spójność

tungen wie der **Doppelstadt-Konferenz** der Staatskanzlei und des MdFE im April 2023 sowie im Konzept für ein **Mentoring-Programm** des MdFE (siehe Infokasten) aufgegriffen.

Das Ministerium des Innern und für Kommunales (MIK) und MdFE begleiteten zudem die erfolgreiche Gründung des **Europäischen Verbunds für territoriale Zusammenarbeit mit beschränkter Haftung Deutsch-Polnischer Geopark Muskauer Faltenbogen (EVTZ)**, des ersten EVTZ mbH an der deutsch-polnischen Grenze. Neben der Woiwodschaft Lebusier Land/Lubuskie und kommunalen Akteuren aus Sachsen und der Woiwodschaft Lebusier Land/Lubuskie sind aus Brandenburg die Gemeinden Neiße-Malxthal und Felixsee sowie der Landkreis Spree-Neiße Mitglieder dieses EVTZ mbH.

1.2. Begegnung, Vernetzung und Sport

Im Bereich **Begegnung, Vernetzung und Sport** konnte nach dem Einschnitt der COVID19-Pandemie sehr erfolgreich an frühere Partnerschaften und Projekte angeknüpft werden.

Die Tätigkeit des **Partnerschaftsbeauftragten des Landes Brandenburg (PSB)** für Großpolen wird durch Schloss Trebnitz e.V. fortgeführt. Jedes Jahr werden deutsch-polnische Konferenzen und Begegnungen, Ausstellungen, Konzerte, Open-Air-Workshops oder Künstleraufenthalte sowie eine jährliche Bildungsreise nach Polen vom PSB organisiert. Dazu kommt die Zusammenarbeit mit Hochschulen und die Begleitung von Studierenden, Autorinnen und Autoren.

Die Zusammenarbeit zwischen dem **Deutsch-polnischen Jugendwerk (DPJW)** und der Euroregion Pro Europa Viadrina als Zentralstelle für den Jugendaustausch bzw. der Euroregion Spree-Neiße-Bober als Zentralstelle für den schulischen Austausch ist konstant gut

takich jak **Konferencja Dwumias** Kancelarii Stanu i MdFE w kwietniu 2023 r. oraz w koncepcji programu mentorskiego MdFE (patrz ramka informacyjna).

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Samorządowych (MIK) oraz MdFE obsługiwały również udane utworzenie **Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej z ograniczoną odpowiedzialnością Polsko-Niemiecki Geopark Łuk Mużakowa (EUWT)**, pierwszego EUWT na granicy polsko-niemieckiej. Oprócz województwa lubuskiego i zainteresowanych jednostek samorządu terytorialnego z Saksonii i województwa lubuskiego, członkiem tego EUWT z o.o. są w Brandenburgii gminy Neiße-Malxthal i Felixsee, a także powiat Spree-Neiße.

1.2. Spotkania, rozwijanie sieci współpracy i sport

W dziedzinie **spotkań, rozwijania sieci współpracy i sportu** udało się z powodzeniem nawiązać do wcześniejszych partnerstw i projektów po przerwie wskutek pandemii COVID-19.

Schloss Trebnitz e.V. kontynuuje działalność **pełnomocnika ds. partnerstwa kraju związkowego Brandenburgia (PSB)** na Wielkopolskę. Każdego roku PSB organizuje polsko-niemieckie konferencje i spotkania, wystawy, koncerty, warsztaty plenerowe i pobyty artystyczne, a także coroczną podróż edukacyjną do Polski. Do tego dochodzi współpraca z uczelniami wyższymi oraz opieka nad studentami i autorami.

Kooperacja między **Polsko-Niemiecką Współpracą Młodzieży (PNWM)** a Euroregionem Pro Europa Viadrina jako jednostką centralną dla wymiany młodzieży oraz Euroregionem Sprewa-Nysa-Bóbr jako jednostką centralną dla wymiany szkolnej jest niezmiennie dobra i intensywna. Polsko-brandenburska wymiana młodzieży porusza się na tym samym pozio-

und intensiv. Der brandenburgisch-polnische Jugendaustausch bewegt sich auf einem Niveau wie vor der Pandemie: Im Zeitraum von 2021 bis 2023 fanden insgesamt 181 deutsch-polnische Jugendaustauschbegegnungen in Brandenburg und in Polen statt. Daran nahmen etwa 5.800 Kinder und Jugendliche teil. Die Projekte wurden aus Mitteln des DPJW mit insgesamt 1,07 Mio. Euro gefördert. Die vorhandenen Mittel konnten allerdings zuletzt den Bedarf nicht mehr decken.

Begegnungen und Vernetzung wurden auch im Bereich des Sports weiter ausgebaut: So wurde die Universität Stettin mit dem Fachbereich Masterprogramm Gesundheit und Sport in das **Netzwerk der Akademien des Sports** aufgenommen. Das internationale Kuratorium der **Europäischen Sportakademie Land Brandenburg (ESAB)** nimmt bei der Zusammenarbeit mit Polen eine führende Rolle ein. Es koordiniert und repräsentiert die Zusammenarbeit der Partnerregionen im grenznahen Raum. Den Vorsitz hat im Oktober 2022 Europaministerin Katrin Lange übernommen.

mie co przed pandemią: W latach 2021-2023 w Brandenburgii i Polsce odbyło się łącznie 181 polsko-niemieckich wymian młodzieży. Wzięto w nich udział około 5800 dzieci i młodzieży. Projekty zostały dofinansowane przez PNWM łączną kwotą 1,07 mln euro. Jednak dostępne środki nie były już w stanie pokryć zapotrzebowania.

Spotkania i tworzenie sieci kontaktów były również dalej rozwijane w dziedzinie sportu: I tak Uniwersytet Szczeciński ze swoim Wydziałem Kultury Fizycznej i Zdrowia został przyjęty do **Sieci Akademii Sportowych. Międzynarodowa rada Europejskiej Akademii Sportu Kraju Związkowego Brandenburgia (ESAB)** odgrywa wiodącą rolę we współpracy z Polską. Koordynuje i reprezentuje współpracę regionów partnerskich w regionie przygranicznym. Ministra ds. europejskich Katrin Lange objęła przewodnictwo w październiku 2022 r.

W latach 2021 i 2022 zakończyły się dwa **projekty INTERREGVA**: projekt szkół podstawowych „Zdrowe dzieci w zdrowych gminach”

Zusammenhalt

Spójność

In den Jahren 2021 und 2022 fanden zwei **INTERREG V A-Projekte** ihren Abschluss: Das Grundschulprojekt „Gesunde Kinder in gesunden Kommunen“ und das Projekt: „Grenzüberschreitende Akademie der Bildung für Gesundheitsprävention und Rehabilitation“ u. a. mit einer Qualifizierung von 43 Teilnehmenden zum „EU Health Coach“, sie können nun eigene Lehrgangs- und Kursangebote anbieten.

Die **Gemeinnützige Soziale Betreuungsgesellschaft mbH PeWoBe**, in Frankfurt/Oder führte mit Unterstützung des MdFE und des Ministeriums für Bildung, Jugend und Sport (MBJS) ein zweiwöchiges SommerCamp mit etwa 80 Teilnehmenden aus Deutschland, Polen, Finnland, Bulgarien, Frankreich, Israel und der Ukraine durch, welches in ähnlicher Form bereits seit 1999 jährlich stattfindet.

1.3. Bildung, Sprache und interkulturelle Kompetenz

Das **Mehrsprachigkeitskonzept** für das Land Brandenburg wurde 2023 beschlossen. Kurz-, mittel- und langfristige Maßnahmen der Strategie widmen sich auch dem Erlernen der polnischen Sprache (siehe Infokasten). Ein „Rat für Mehrsprachigkeit“ begleitet mit Akteuren der brandenburgisch-polnischen Zusammenarbeit deren Umsetzung.

Das Landesprogramm Sprachberatung, vom Land finanziert und von den örtlichen Trägern der öffentlichen Jugendhilfe umgesetzt, unterstützte durch Sprachberaterinnen und -berater Kitas bei der Entwicklung und Umsetzung **immersiver Angebote** oder **alltagsintegrierter mehrsprachiger Bildungsangebote**. Der Schulversuch an der Grundschule Mitte und am Karl-Liebnecht-Gymnasium in Frankfurt (Oder) als Modellprojekt für eine **Spezialschule bzw. für Spezialklassen mit Polnisch** wurde entwickelt. Dieser Schulversuch wird zum Schuljahr 2024/2025 durch eine Sprach-

o- und projekt: „Transgraniczna Akademia Edukacji Prewencji Zdrowotnej i Rehabilitacji“, w którym między innymi 43 uczestników uzyskało kwalifikacje „EU Health Coach“; mogą oni teraz oferować własne kursy i szkolenia.

Gemeinnützige Soziale Betreuungsgesellschaft mbH PeWoBe we Frankfurcie nad Odrą przy wsparciu MdFE oraz Ministerstwa Edukacji, Młodzieży i Sportu (MBJS), zorganizowało dwutygodniowy obóz letni z udziałem około 80 uczestników z Niemiec, Polski, Finlandii, Bułgarii, Francji, Izraela i Ukrainy, który w podobnej formie odbywa się co roku od 1999 r.

1.3. Edukacja, język i kompetencje międzykulturowe

Koncepcję wielojęzyczności dla Brandenburgii uchwalono w 2023 r. Krótko-, średnio- i długoterminowe działania Koncepcji są również poświęcone nauce języka polskiego (patrz ramka informacyjna). „Rada ds. Wielojęzyczności“ towarzyszy jej wdrażaniu wraz z interesariuszami współpracy polsko-brandenburskiej.

Krajowy program doradztwa językowego, finansowany przez kraj związkowy i wdrażany przez lokalne podmioty publicznej pomocy młodzieży, wspierał przedszkola w opracowywaniu i wdrażaniu **programów immersyjnych lub wielojęzycznych programów edukacyjnych zintegrowanych z codziennym życiem** za pośrednictwem doradców językowych. W szkole podstawowej Mitte oraz w Karl-Liebnecht-Gymnasium we Frankfurcie nad Odrą próbnie opracowano modelowy projekt dla **wyspecjalizowanej szkoły lub klas o specjalnym profilu z językiem polskim**. Projekt ten zostanie rozszerzony w roku szkolnym 2024/2025 o klasę językową od klasy 5. w celu dalszego intensywnego wspierania i promowania nauki języka polskiego. Po sukcesie pro-

lernklasse ab der Jahrgangsstufe 5 erweitert, um den Erwerb der polnischen Sprache weiter intensiv zu unterstützen und zu fördern. Nach dem Erfolg des INTERREG V A-Projektes „Nachbarsprache in der Doppelstadt“ werden mehrere Polnisch-AG für interessierte Schülerinnen und Schüler im außerunterrichtlichen Bereich in Frankfurt (Oder) weitergeführt.

Das MBSJ unterstützt überdies den Aufbau einer Grundschule in freier Trägerschaft, die ebenfalls auf das Erlernen der polnischen Sprache fokussieren möchte. Weiterhin plant das MBSJ 2024 die B2-Zertifizierung der polnischen

jektu INTERREG V A „Język sąsiada w Dwumieście“ kilka kół zainteresowań z języka polskiego dla zainteresowanych uczniów będzie kontynuowanych w ramach zajęć pozaszkolnych we Frankfurcie nad Odrą.

MBSJ wspiera ponadto utworzenie szkoły podstawowej prowadzonej przez niezależny podmiot, która również chce skupić się na nauce języka polskiego. Ponadto MBSJ planuje certyfikację B2 znajomości języka polskiego dla uczniów w 2024 r.

Das Mehrsprachigkeitskonzept – Bestandsaufnahme und strategische Weiterentwicklung der Sprachenvielfalt im Bildungssystem im Land Brandenburg sieht u. a. folgende Maßnahmen vor

- ▶ Ausbau der Unterstützung für deutsch-polnische (bilinguale) Kitas durch Qualifizierung von Personal
- ▶ Evaluation, Ausbau und gegebenenfalls Verstärkung des Immersionsansatzes
- ▶ Erarbeitung einer informierenden Handreichung „Polnisch als Nachbarsprache“ mit Praxisbeispielen
- ▶ Förderung interkultureller Schulentwicklungskonzepte – Nachbarsprache Polnisch
- ▶ Prüfung der Gründung einer deutsch-polnischen Schule (gegebenenfalls bi-nationaler Abschluss)
- ▶ Stärkung der Nachbarsprache durch Nutzbarkeit als Qualifikationsmerkmal
- ▶ Schaffung von Anreizen zum Erwerb der Nachbarsprache – z. B. besondere Mobilitätsangebote, Stipendien

Konzeption der Mehrsprachigkeit – Analyse des aktuellen Zustands und strategische Weiterentwicklung der Sprachenvielfalt im Bildungssystem im Land Brandenburg – voraussichtliche Maßnahmen

- ▶ Erweiterung der Unterstützung für deutsch-polnische (bilinguale) Kitas durch Schulung des Personals
- ▶ Evaluation, Erweiterung und gegebenenfalls Verstärkung des Immersionsansatzes
- ▶ Erarbeitung einer Handreichung „Język polski jako język sąsiada“ mit praktischen Beispielen
- ▶ Förderung interkultureller Schulentwicklungskonzepte – Nachbarsprache Polnisch
- ▶ Förderung der Gründung einer deutsch-polnischen Schule (gegebenenfalls bi-nationaler Abschluss)
- ▶ Stärkung der Nachbarsprache durch Nutzbarkeit als Qualifikationsmerkmal
- ▶ Schaffung von Anreizen zum Erwerb der Nachbarsprache – z. B. besondere Mobilitätsangebote, Stipendien

Zusammenhalt

Spójność

Sprachkenntnisse für Schülerinnen und Schüler.

Mit dem **Deutsch-Polnischen Tag** wurden den Schulen in Brandenburg auch 2023 wieder Anregungen gegeben und konkrete Angebote gemacht, um gezielt Wissen über Polen und die polnische Sprache zu vermitteln. Die Partner sind hier neben dem MBS, das Polnische Institut Berlin und die Polnische Botschaft Berlin.

Verschiedene anerkannte Einrichtungen der **Erwachsenenbildung** bieten Kurse zum Erwerb der polnischen Sprache auf verschiedenen Niveaustufen an, die allen Erwachsenen im Land offenstehen. Das umfasst insbesondere die Volkshochschulen in den mit Polen benachbarten Landkreisen und kreisfreien Städten, aber auch z. B. die Erwachsenenbildungsstätte Schloss Trebnitz.

Angebote zum Erwerb von **Polnisch und interkulturellen Kompetenzen in der Landesverwaltung Brandenburg** wurden weitergeführt und im Herbst 2022 durch MdFE in Kooperation mit der Landesakademie für öffentliche Verwaltung und der Europa-Universität Viadrina Frankfurt (Oder) um ein Qualifizierungsprogramm ergänzt.

Das **Telefon- und Videodolmetschertool des Landes Brandenburg** des Ministeriums für Soziales, Gesundheit, Integration und Verbraucherschutz (MSGIV) bietet seit Mitte 2023 berechtigten Stellen mit Sitz im Land Brandenburg kostenlos Dolmetscherleistungen auch für Polnisch per Videokonferenz über Computer oder Telefon. Das Angebot ist für den Einsatz u. a. in den Bereichen Bildung, Gesundheit, Behördenkontakte sowie für diverse Beratungsstellen angelegt.

Brandenburgisch-Polnische **Schulpartnerschaften** (Schuljahr 2022/2023: 158) bilden weiterhin das Fundament für gemeinsame Projekte und Schülerbegegnungen. Für die Förderung

W ramach **Dnia Polsko-Niemieckiego** szkoły w Brandenburgii ponownie otrzymały sugestie i konkretne oferty w 2023 r., aby przekazać ukierunkowaną wiedzę o Polsce i języku polskim. Oprócz MBS partnerami są Instytut Polski w Berlinie i Ambasada RP w Berlinie.

Różne uznane instytucje **kształcenia dorosłych** oferują kursy języka polskiego na różnych poziomach, które są otwarte dla wszystkich dorosłych w kraju. Obejmuje to w szczególności Volkshochschulen w powiatach i miastach na prawach powiatu sąsiadujących z Polską, ale także np. ośrodek kształcenia dorosłych w Zamku Trebnitz.

Jesienią 2022 r. MdFE we współpracy z Krajową Akademią Administracji Publicznej i Uniwersytetem Europejskim Viadrina we Frankfurcie nad Odrą kontynuowało i uzupełniło oferty w zakresie nauki **języka polskiego i nabywania kompetencji międzykulturowych w brandenburskiej administracji krajowej**.

Od połowy 2023 r. **narzędzie do tłumaczeń telefonicznych i wideo kraju związkowego Brandenburgia** Ministerstwa Spraw Społecznych, Zdrowia, Integracji i Ochrony Konsumentów (MSGIV) oferuje uprawnionym organom z siedzibą w Brandenburgii bezpłatne usługi tłumaczenia ustnego również na język polski przez wideokonferencję za pośrednictwem komputera lub telefonu. Usługa przeznaczona jest do wykorzystania m.in. w dziedzinie edukacji, zdrowia, kontaktów z władzami oraz dla różnych poradni.

Polsko-brandenburskie **partnerstwa szkół** (rok szkolny 2022/2023: 158) nadal stanowią podstawę wspólnych projektów i wymian szkolnych. W okresie sprawozdawczym szkoły nadal otrzymywały wsparcie i dofinansowanie z PNWM, a także ze środków krajowych na promocję **wymian szkolnych z Polską**. Ze względu na bliskość geograficzną i zapotrzebowanie, **krótkie i jednodniowe spotkania z Polską**

des **Schüleraustauschs mit Polen** konnten Schulen auch im Berichtszeitraum Unterstützung und Förderung durch das DPJW, wie auch aus Mitteln des Landes erhalten. Wegen der räumlichen Nähe und des Bedarfs wurden – abweichend von anderen Bundesländern – im schulischen Bereich weiterhin auch **Kurz- und Tagesbegegnungen mit Polen** gefördert.

Die Themenjahre „Europäisches Jahr der Jugend“ (2022) und „Europäisches Jahr der Kompetenzen“ (2023) gaben den Rahmen für eine deutsch-belgisch-polnische Schülerdebatte im November 2022, unterstützt vom Parlament der Deutschsprachigen Gemeinschaft Belgiens und den Europe Direct Zentren Guben, Grünberg/Zielona Góra und Eupen sowie für den Austausch zu grenzüberschreitenden Ausbildungs- und Karrieremöglichkeiten mit polnischen und deutschen Auszubildenden (Technische Oberschule Gubin, OSZ II Cottbus) im Dezember 2023.

Für die **Zusammenarbeit zwischen Brandenburg und Großpolen** wurde im Herbst 2022 ein neuer Arbeitsplan für die Bereiche Bildung, Jugend und Sport 2022-2025 unterzeichnet. Partner des MBSJ sind das Marschallamt Großpolen, das Bildungskuratorium und die Stadt Posen/Poznań. Es werden 15 potentielle Kooperationsfelder in den Blick genommen. Die Partnerschaft wurde 2022 und 2023 mit Arbeitstreffen, Messebesuchen, Workshops und Hospitationen mit Leben gefüllt.

1.4 Kultur, Kulturerbe, Gedenken und Erinnerung

Die unter dem Motto „**Lausitz trifft Europa. Europa trifft Lausitz**“ konzipierten Vorhaben eines europäischen Dialogs der kulturellen Entwicklung der Lausitz in Kooperation mit den polnischen und tschechischen Nachbarregionen der Lausitz, dem Kulturausschuss des Europaparlaments sowie anderen europäischen

były nadal finansowane w obszarze wymiany szkolnej - w przeciwieństwie do innych krajów związkowych.

Lata tematyczne „Europejski Rok Młodości” (2022) i „Europejski Rok Umiejętności” (2023) stanowiły ramy dla polsko-niemiecko-belgij-skiej debaty uczniowskiej w listopadzie 2022 r., wspieranej przez Parlament Niemieckojęzycznej Wspólnoty Belgii oraz punkty Europe Direct w Guben, Zielonej Górze i Eupen, a także dla wymiany na temat transgranicznych możliwości kształcenia i kariery zawodowej z polskimi i niemieckimi uczniami (Technikum w Gubinie, OSZ II Cottbus) w grudniu 2023 r.

Dla współpracy między Brandenburgią a Wielkopolską jesienią 2022 r. podpisano nowy plan pracy w dziedzinie edukacji, młodzieży i sportu na lata 2022-2025. Partnerami MBSJ są Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego, Kuratorium Oświaty i Miasto Poznań. Rozważanych jest 15 potencjalnych obszarów współpracy. Partnerstwo zostało wypełnione życiem w 2022 i 2023 roku poprzez spotkania robocze, wizyty targowe, warsztaty i hospita-cje.

1.4. Kultura, dziedzictwo kulturowe, upamiętnianie i pamięć

Opracowane pod hasłem „**Łużyce spotykają Europę. Europa spotyka Łużyce**“ projekty dialogu europejskiego na temat rozwoju kulturalnego Łużyc we współpracy z polskimi i czeskimi regionami sąsiednimi Łużyc, Komisją Kultury Parlamentu Europejskiego i innymi instytucjami europejskimi, zostały zainaugurowane w lipcu 2023 r. przejazdem specjalnym Pociągu do kultury Berlin-Wrocław. Wzięli w niej udział m.in. przewodnicząca Komisji Kultury w Parlamencie Europejskim, przedstawiciele Komisji Europejskiej, Europa Nostra, Polski i Czech.

Zusammenhalt

Spójność

Institutionen startete im Juli 2023 mit einer Sonderfahrt des Kulturzuges Berlin-Wroclaw. Daran nahmen unter anderem die Vorsitzende des Kulturausschusses im Europäischen Parlament, Vertreter der EU Kommission, von Europa Nostra sowie aus Polen und Tschechien teil.

Angesichts der Tatsache, dass polnische Bürgerinnen und Bürger eine der bzw. die größte Häftlingsgruppe in den nationalsozialistischen Konzentrationslagern Sachsenhausen und Ravensbrück waren, stehen die **Stiftung Brandenburgische Gedenkstätten** und die einzelnen Gedenkstätten mit Überlebenden und deren Angehörigen in Kontakt und Austausch. Darüber hinaus gibt es intensive Arbeitskontakte mit zahlreichen polnischen Gedenkstätten, Museen, Archiven und Institutionen. Bei hochrangigen Besuchen in Polen wird stets angestrebt, das Gedenken als Element in das Besuchsprogramm einzubauen.

Z uwagi na fakt, że obywatele polscy stanowili jedną z największych lub największą grupę więźniów nazistowskich obozów koncentracyjnych Sachsenhausen i Ravensbrück, **Fundacja Brandenburgskie Miejsca Pamięci** (Stiftung Brandenburgische Gedenkstätten) oraz poszczególne miejsca pamięci pozostają w kontakcie i wymianie z ocalałymi i ich krewnymi. Ponadto istnieją intensywne kontakty robocze z licznymi polskimi miejscami pamięci, muzeami, archiwami i instytucjami. Podczas wizyt wysokiego szczebla w Polsce zawsze podejmowane są wysiłki, aby do programu wizyty włączyć element pamięci.

Również wycieczki szkolne z obowiązkowymi **wizytami w miejscach pamięci** w Brandenburgii, Berlinie i Polsce były dotowane przez kraj związkowy.

Wśród **festiwali muzycznych** istnieje kilka znakomitych przykładów bliskiej współpracy

Good Practise-Beispiel Kultur/Kulturerbe: Europäischer Parkverbund Lausitz

Der Europäische Parkverbund Lausitz (<https://www.parkverbund.eu/>) ist ein freiwilliger Zusammenschluss von Parkanlagen und ihren Trägereinrichtungen. Gemeinsame Klammer sind das Wirken der wichtigsten sächsischen bzw. preußischen Persönlichkeiten der Region Graf Brühl und Fürst Pückler. Grundlage ist die räumliche und historische

Nähe der Parkanlagen. Ziel des Verbundes ist eine gemeinsame Erforschung und Entwicklung des (garten-) kulturellen Erbes und damit eine Belebung des Tourismus der Region und Identifikation der Bürgerinnen und Bürger mit ihrer Region durch gemeinsame Vermarktungen, Veranstaltungen, den fachlichen Austausch und andere Formen der Kooperation.

Przykłady sprawdzonych praktyk kultura/dziedzictwo kulturowe: Europejski Związek Parków Łużyckich

Europejski Związek Parków Łużyckich (<https://www.parkverbund.eu/>) jest dobrowolnym stowarzyszeniem parków i podmiotów je prowadzących. Wspólnym mianownikiem jest działalność najważniejszych saskich i pruskich osobistości w regionie, hrabiego Brühla i księcia Pücklera. Podstawą jest geo-

graficzna i historyczna bliskość parków. Celem związku jest wspólne badanie i rozwijanie (ogrodowego) dziedzictwa kulturowego, a tym samym ożywienie turystyki w regionie i identyfikowanie się obywateli z ich regionem poprzez wspólny marketing, wydarzenia, wymianę fachową i inne formy współpracy.

Auch Schulfahrten mit verbindlichen **Gedenkstättenbesuchen** in Brandenburg, Berlin und Polen wurden durch das Land bezuschusst.

Unter den **Musikfestivals** gibt es einige herausragende Beispiele für eine enge deutsch-polnische Zusammenarbeit. Das Festival **transvocale**, ein Gemeinschaftsprojekt in Frankfurt (Oder) und Słubice steht seit 2024 für Weltmusik, Folk, Chanson, Rock und Pop. Das Sommerfestival **Klassik ohne Grenzen** in Frankfurt (Oder) und Słubice führt Musikfesttage an der Oder weiter und bietet durch grenzüberschreitende Musikveranstaltungen eine Chance zur Begegnung. Das Festival wird traditionell in enger Kooperation von Staatsorchester, Konzerthalle und Kleistforum mit der Philharmonie Grünberg/Zielona Góra durchgeführt. Die **Brandenburgischen Sommerkonzerte**, haben Polen als festes Partnerland. Es treten jedes Jahr mehrere polnische Orchester, Ensembles und Solistinnen und Solisten auf.

Für Nachwuchsmusikerinnen und -musiker werden zahlreiche Musikaustauschprojekte gepflegt – bspw. im Rahmen des **deutsch-polnischen Jugendkonzerts im Schloss Trebnitz**. Der Landesmusikrat richtet jährlich den „Wettbewerb und Workshop Jugend komponiert“ für Interessierte aus Brandenburg und Polen aus. Das ebenfalls vom Ministerium für Wissenschaft, Forschung und Kultur (MWFK) geförderte **Landesjugendakkordeonorchester** in Trägerschaft des Landesmusikrates pflegt eine enge Kooperation mit dem polnischen Partnerorchester ARTURO & HUMI: 2021 reiste man aus Brandenburg nach Polen, 2023 kamen die Partner nach Brandenburg.

Einige **Musikschulen** pflegen enge Kontakte zu Partnern in Polen, darunter die Städtische Musikschule „Johann Sebastian Bach“ (Potsdam), die Uckermärkische Musik- und Kunstschule „Friedrich Wilhelm von Redern“ (Angermünde) und die Musikschule der Stadt **Frankfurt (Oder)** mit einem **Deutsch-Polni-**

polsko-niemieckiej. Festival **transvocale**, wspólny projekt Frankfurtu nad Odrą i Słubic, od 2024 roku jest synonimem muzyki świata, folku, chanson, rocka i popu. Letni festiwal **Klasyka bez granic** we Frankfurcie nad Odrą i Słubicach jest kontynuacją muzycznych dni festiwalowych nad Odrą i okazją do spotkań w ramach transgranicznych wydarzeń muzycznych. Festiwal tradycyjnie organizowany jest w ścisłej współpracy Orkiestry Państwowej, hali koncertowej i Forum Kleista z Filharmonią w Zielonej Górze. Stałym krajem partnerskim **Letnich Koncertów Brandenburgskich** jest Polska. Co roku występuje kilka polskich orkiestr, zespołów i solistów.

Prowadzone są liczne projekty wymiany muzycznej dla młodych muzyków - na przykład w ramach **polsko-niemieckiego koncertu młodzieży na Zamku Trebnitz**. Krajowa Rada Muzyczna organizuje coroczny konkurs i warsztaty „Młodzież komponuje” („Jugend komponiert”) dla zainteresowanych z Polski i Brandenburgii. **Krajowa Młodzieżowa Orkiestra Akordeonowa**, która również jest finansowana przez Ministerstwo Nauki, Badań Naukowych i Kultury (MWFK), prowadzona przez Krajową Radę Muzyczną, ściśle współpracuje z polską orkiestrą partnerską ARTURO & HUMI: W 2021 r. odbyła się podróż z Brandenburgii do Polski, a w 2023 r. partnerzy przyjechali do Brandenburgii.

Niektóre **szkoły muzyczne** utrzymują bliskie kontakty z partnerami w Polsce, w tym Miejska Szkoła Muzyczna „Johann Sebastian Bach” (Poczdám), Szkoła Muzyczna i Artystyczna Marchii Wkrzańskiejskiej „Friedrich Wilhelm von Redern” (Angermünde) oraz Szkoła Muzyczna Miasta **Frankfurt nad Odrą** z **Polsko-Niemiecką Orkiestrą Młodzieżową (PNOM)**, która wystąpiła np. podczas obchodów „20-lecia Brandenburgii i Wielkopolski” w Muzeum Barberini w Poczdámie w listopadzie 2023 roku.

schen Jugendorchester (DPJO), dieses trat z. B. beim „Jubiläum 20 Jahre Brandenburg und Großpolen“ im Museum Barberini im November 2023 in Potsdam auf.

Im Bereich Darstellende Kunst steht das Theaternetzwerk **viaTEATRI** exemplarisch für eine erfolgreiche deutsch-polnische Kooperation. Die Uckermärkischen Bühnen Schwedt, die Oper im Schloss Stettin und das Theater Vorpommern (Stralsund/Greifswald/Putbus) haben im Rahmen des Netzwerkes viele gemeinsame Produktionen und Gastspiele mit grenzüberschreitendem Inhalt sowie die eigenen Inszenierungen ohne Sprachbarrieren für das anderssprachige Publikum zur Aufführung gebracht. Das Projekt wurde im Rahmen des INTERREG-A-Programms gefördert.

W dziedzinie sztuk performatywnych przykładem udanej współpracy polsko-niemieckiej jest sieć teatrów **viaTEATRI**. W ramach Uckermärkische Bühnen Schwedt, Opera na Zamku w Szczecinie i Teatr Pomorza Przedniego (Stralsund/Greifswald/Putbus) wystawiły wiele wspólnych produkcji i spektakli gościnnych o treści transgranicznej, a także własne inscenizacje bez barier językowych dla publiczności mówiącej w innych językach. Projekt został dofinansowany w ramach programu INTERREGA.

Good Practice-Beispiel Kultur/Kulturerbe: Deutsch-polnisches Rechercheprojekt zum „Gesamtkatalog märkischer Heimatmuseen“

Der Museumsverband des Landes Brandenburg initiierte im Jahr 2020 ein deutsch-polnisches Rechercheprojekt, das polnische und deutsche Museen unterstützt, ihre Kriegs- und Nachkriegsverluste zu identifizieren und gegebenenfalls zurückzuerlangen. Das Projekt fußt auf der Rekonstruktion, Erschließung und Veröffentlichung eines bundesweit einmaligen Quellenfundes, dem „Gesamtkatalog

märkischer Heimatmuseen“ aus den Jahren 1942-1944 mit etwa 4.000 Karteikarten einzelner Sammlungsobjekte sowie Aufnahmen von Ausstellungsräumen der preußischen Provinz Brandenburg mit den Regierungsbezirken Potsdam und Frankfurt (Oder), also Mittel- und Neumark. Im Jahr 2023 wurde der „Gesamtkatalog“ publiziert.

Przykład sprawdzonych praktyk kultura/dziedzictwo kulturowe: Polsko-niemiecki projekt badawczy „Katalog marchijskich muzeów regionalnych”

W 2020 r. Związek Muzeów Kraju Związkowego Brandenburgia zainicjowało polsko-niemiecki projekt badawczy mający na celu wsparcie polskich i niemieckich muzeów w identyfikacji i, w razie potrzeby, odzyskaniu strat wojennych i powojennych. Projekt opiera się na rekonstrukcji, indeksacji i publikacji unikalnego w skali ogólnoniemieckiej zbioru, jakim jest „Katalog marchijskich

muzeów regionalnych” z lat 1942-1944, zawierający około 4000 kart indeksowych poszczególnych obiektów kolekcjonerskich oraz fotografie sal wystawowych pruskiej prowincji Brandenburgia z okręgami administracyjnymi Poczdam i Frankfurt nad Odrą, tj. w Marchii Środkowej i Nowej Marchii. „Katalog” opublikowano w 2023 r.

2. Nachhaltiges Wachstum

Im Bereich Nachhaltiges Wachstum waren **Energieversorgung und Strukturwandel** bestimmende Themen der Jahre 2021 bis 2024. Seit dem russischen Angriffskrieg auf die Ukraine herrschte bei polnischen regionalen Partnern ein verstärktes Interesse daran, sich an der Schnittstelle von Wirtschaft, Forschung und Verwaltung zu Erfahrungen, Strategien und Projekten in diesen Feldern auszutauschen. Flankiert wurden diese Aktivitäten durch langjährige Kooperationsfelder, beispielsweise im grenzüberschreitenden Tourismus.

2.1. Gemeinsamer Wirtschaftsraum, Cluster und Innovation

Grenzüberschreitende Themen und Potenziale im Bereich **Wirtschaft, Cluster und Innovation** sind in verschiedenen wirtschaftlich orientierten Strategien des Landes berücksichtigt.

Partnerwoiwodschaften und Clusterpartner werden regelmäßig zu **Cluster- und Fachveranstaltungen** in Brandenburg eingeladen, der thematische Austausch mit den polnischen Partnern wurde gezielt gesucht. Die Aktivitäten zum gemeinsamen brandenburgisch-polnischen Wirtschaftsraum umfassten auch die **Bewerbung Brandenburgs als Investitionsstandort** in Polen, die **Erschließung des polnischen Marktes** für brandenburgische Unternehmen und die **Anbahnung von Unternehmenskontakten** zwischen Brandenburg und Polen.

So führte die **Wirtschaftsförderung Brandenburg (WFBB)** 2022 gemeinsam mit Germany Trade and Invest (GTAI) und dem Business Loca-

2. Zrównoważony wzrost

W obszarze zrównoważonego wzrostu, **dostawy energii i zmiany strukturalne** były kluczowymi tematami na lata 2021-2024. Od czasu rosyjskiej agresji na Ukrainę wzrosło zainteresowanie polskich partnerów regionalnych wymianą doświadczeń, strategii i projektów w tych dziedzinach na styku biznesu, badań naukowych i administracji. Działaniom tym towarzyszyły długoletnie obszary współpracy, na przykład w zakresie turystyki transgranicznej.

2.1. Wspólna przestrzeń gospodarcza, klastry i innowacje

Tematy transgraniczne i potencjał w obszarach **gospodarki, klastrów i innowacji** są uwzględniane w różnych strategiach gospodarczych kraju związkowego.

Województwa partnerskie i partnerzy klastrów są regularnie zapraszani na **wydarzenia klastrów i specjalistyczne** w Brandenburgii, a wymiana tematyczna z polskimi partnerami jest szczególnie poszukiwana. Działania związane ze wspólnym polsko-brandenburgskim obszarem gospodarczym obejmowały również **promocję Brandenburgii jako miejsca inwestycji** w Polsce, **zdobywanie polskiego rynku** dla brandenburgskich firm oraz **inicjowanie kontaktów biznesowych** między Polską a Brandenburgią.

W 2022 r. **Brandenburgische Agentur für Wirtschaftsförderung (WFBB)** zorganizowała wraz z Germany Trade and Invest (GTAI) i Business Location Network wydarzenia dla inwestorów w Gdańsku i Poznaniu.

Nachhaltiges Wachstum

Zrównoważony wzrost

tion Network Investorenveranstaltungen in Danzig/Gdańsk und Posen/Poznań durch.

Die WFBB organisierte 2022 eine Unternehmerreise nach Breslau/Wrocław mit Teilnahme am Wirtschaftsforum Moderne Energietechnologien. Die WFBB führte zudem in Zusammenarbeit mit MWAE, dem Marschallamt Niederschlesien und der Niederschlesischen Agentur für wirtschaftliche Zusammenarbeit (DAWG) jährliche Brandenburgisch-Niederschlesische Wirtschaftsforen durch, zuletzt 2023 in Cottbus. Ein weiterer Austausch zum Thema Energie fand im Rahmen des **Economic Forum 2023 in Karpacz** (Niederschlesien/Dolny Śląsk) statt. Die WFBB organisierte dort u. a. ein Fachpanel zum Thema „Energieslösungen aus Brandenburg und Niederschlesien“ mit Wirtschaftsminister Steinbach. Im Bereich **Wasserstoff** nahm das MWAE auf politischer und Fachebene an deutsch-polnischen Veranstaltungen, z. B. dem polnischen Wasserstoffforum „H2POLAND“ in Posen/Poznań teil. Im März 2023 informierte sich eine Delegation aus Westpommern/Zachodniopomorskie zu Transformationsprozessen und Kooperationsmöglichkeiten an der Raffinerie PCK Schwedt sowie am Wasserstoffzentrum der Brandenburgischen Technischen Universität Cottbus-Senftenberg (BTU).

Die **IHK Ostbrandenburg** arbeitet mit den polnischen Kammern zusammen, ermittelte Daten zu Pendlerbewegungen, erarbeitet gemeinsame Positionen zu wirtschaftspolitisch relevanten Themen, beteiligt sich an INTERREG A-Projekten und fördert den fachlichen Austausch und unternehmerische Kooperationen. Die Kammerunion Elbe/Oder hat 2022 den Preis „Saphir des Unternehmertums“ für grenzüberschreitendes Engagement eingeführt, er wird jährlich vergeben.

Zum Thema **Strukturentwicklung** stellte der **Lausitzbeauftragte** (Staatskanzlei) 2022 einer Delegation aus dem Marschallamt Großpolen die Themen Wirtschaftsentwicklung, Nachhal-

W 2022 r. WFBB zorganizowała podróż przedsiębiorców do Wrocławia z udziałem w Forum Gospodarczym Nowoczesnych Technologii Energetycznych. We współpracy z MWAE, Urzędem Marszałkowskim Województwa Dolnośląskiego i Dolnośląską Agencją Współpracy Gospodarczej (DAWG) WFBB zorganizowała również coroczne Forum Gospodarcze Brandenburgia-Dolny Śląsk, ostatnio w Cottbus w 2023 r. Kolejna wymiana na temat energii odbyła się w ramach **Forum Ekomicznego 2023 w Karpaczu** (Dolny Śląsk). WFBB zorganizowała tam m.in. specjalistyczny panel na temat „Rozwiązań energetycznych z Brandenburgii i Dolnego Śląska” z udziałem ministra gospodarki Steinbacha. W dziedzinie **wodoru** MWAE uczestniczyło w polsko-niemieckich wydarzeniach na szczeblu politycznym i fachowym, np. w polskim Forum Technologii Wodorowych „H2POLAND” w Poznaniu. W marcu 2023 r. delegacja z województwa zachodniopomorskiego odwiedziła rafinerię PCK Schwedt i centrum wodoru na Brandenburskim Uniwersytecie Technicznym Cottbus-Senftenberg (BTU), aby zapoznać się z procesami transformacji i możliwościami współpracy.

IHK Ostbrandenburg (Izba Przemysłowo Handlowa Wschodniej Brandenburgii) współpracuje z polskimi izbami, gromadzi dane dotyczące ruchu pracowników przygranicznych, opracowuje wspólne opinie na tematy istotne dla polityki gospodarczej, uczestniczy w projektach INTERREG A oraz promuje wymianę specjalistyczną i współpracę przedsiębiorców. W 2022 r. Unia Izb Łaby/Odry wprowadziła nagrodę „Szafir Przedsiębiorczości” za zaangażowanie transgraniczne, która jest przyznawana corocznie.

Na temat **rozwoju strukturalnego Pełnomocnik ds. Łużyc** (Kancelaria Stanu) przedstawił delegacji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w 2022 r. tematy rozwoju gospodarczego, zrównoważonego rozwoju i rozwoju modelowych regionów zmian struktu-

tigkeit und Entwicklung von Modellregionen des Strukturwandels vor. Ein Austausch zu Strukturwandel und Revitalisierung von Bergbaulandschaften sowie Wasserstoff fand 2023 auch mit der Regionalentwicklungsagentur AG Konin in Konin (Großpolen/Wielkopolskie) statt. Dieser soll 2024 fortgeführt werden. In die Diskussionen der **Zukunftswerkstatt Lausitz** werden durch die Beteiligten im deutsch-polnischen Verflechtungsraum auch grenzüberschreitende Aspekte eingebracht.

Im Bereich **Start-ups und Gründungen** forciert seit Ende 2022 die Gründungsoffensive Brandenburg Überregionalität und Internationalisierung – insbesondere auch mit Blick auf Polen: Für brandenburgische Gründungen und Start-ups sollen nationale und internationale Netzwerke und Initiativen, z. B. für Delegationsreisen oder Austauschprogramme, nutzbar gemacht werden. Eine breit angelegte Kommunikationskampagne soll überregional – auch nach Polen – ausstrahlen.

ralnych. W 2023 r. odbyła się również wymiana na temat zmian strukturalnych i rewitalizacji krajobrazów pogórnich oraz wodoru z Agencją Rozwoju Regionalnego AG Konin w Koninie (Wielkopolska). Wymiana ta ma być kontynuowana w 2024 r. Podmioty polsko-niemieckiego obszaru powiązań podnoszą również aspekty transgraniczne w dyskusjach **Warsztatów Przyszłości Łużyc**.

W obszarze **start-upów** Brandenburska Ofensywa Start-upowa od końca 2022 r. promuje ponadregionalność i umiędzynarodowienie – szczególnie w odniesieniu do Polski: Krajowe i międzynarodowe sieci i inicjatywy, np. delegacje czy programy wymiany, mają być dostępne dla brandenburskich start-upów. Szeroko zakrojona kampania komunikacyjna ma promieniować ponadregionalnie – także do Polski.

W dziedzinie **filmu Polsko-Niemiecki Fundusz Filmowy (PNFF)** promuje ściślejszą współpracę między polskimi i niemieckimi producentami. PNFF jest częścią międzynarodowej współpracy organizacji finansującej filmy Medienboard

Nachhaltiges Wachstum

Zrównoważony wzrost

Im Bereich **Film** fördert der **Deutsch-Polnische Filmfonds (DPFF)** eine verstärkte Kooperation zwischen polnischen und deutschen Produzentinnen und Produzenten. Der DPFF ist Teil der internationalen Kooperationen der Filmförderinrichtung Medienboard Berlin-Brandenburg GmbH und unterstützt Entwicklung und Produktion deutsch-polnischer Koproduktionen. Im Jahr 2022 erhielt das Historiendrama „KruX“ der CALA Filmproduktion (Berlin) und Extreme Emotions (Łódź) eine Entwicklungsförderung.

2.2. Wissenschaft und Forschung

Die brandenburgischen Hochschulen unterhielten auch in den Jahren 2021-2024 eine Vielzahl an **Kooperationen mit polnischen Hochschulen** und arbeiteten aktiv daran, die Vernetzung zwischen Brandenburg und Polen im wissenschaftlichen Bereich weiter auszubauen. Besondere Bedeutung kommt auf Grund ihrer Lage und ihres Gründungsauftrages der Europa-Universität Viadrina in Frankfurt (Oder) zu, die eng mit der Adam-Mickiewicz-Universität Poznań in Forschung und Lehre kooperiert. Hervorzuheben ist insbesondere das Collegium Polonicum, das eine europaweit einzigartige deutsch-polnische Einrichtung der beiden Universitäten darstellt. Darüber hinaus zeigt auch die Zusammenarbeit polnischer und brandenburgischer Hochschulen im Rahmen Europäischer Hochschulallianzen beispielhaft die enge Partnerschaft von Wissenschaftseinrichtungen beider Länder. Verbunden sind die Brandenburgische Technische Universität Cottbus-Senftenberg mit der Technischen Universität Poznań und die Europa-Universität Viadrina mit der Universität Wrocław. Das MWFK steht mit den Hochschulen dazu in engem Austausch und begleitet ihre Aktivitäten. Wegen der besonderen Bedeutung der brandenburgisch-polnischen Wissenschaftskooperationen hat das MWFK zudem im Ausschusses für Bildungszusammenarbeit der Deutsch-Polnischen Regierungskommission

Berlin-Brandenburg GmbH i wspiera rozwój i produkcję polsko-niemieckich koprodukcji. W 2022 r. dofinansowanie otrzymał dramat historyczny „KruX” produkcji CALA Filmproduktion (Berlin) i Extreme Emotions (Łódź).

2.2. Nauka i badania

Również w latach 2021-2024 brandenburskie uczelnie wyższe utrzymywały liczne **kooperacje z polskimi uczelniami** i aktywnie pracowały nad dalszym rozwojem sieci kontaktów między Brandenburgią a Polską w dziedzinie nauki. Ze względu na swoje położenie i misję założycielską szczególne znaczenie ma Uniwersytet Europejski Viadrina we Frankfurcie nad Odrą, który ściśle współpracuje z Uniwersytetem im. Adama Mickiewicza w Poznaniu w zakresie badań i dydaktyki. Na szczególną uwagę zasługuje Collegium Polonicum, które jest unikalną w skali europejskiej polsko-niemiecką instytucją obu uniwersytetów. Ponadto współpraca polskich i brandenburskich uczelni w ramach Sojuszu Uniwersytetów Europejskich jest przykładem bliskiego partnerstwa między instytucjami naukowymi obu krajów. Brandenburski Uniwersytet Techniczny Cottbus-Senftenberg połączony jest z Politechniką Poznańską, a Uniwersytet Europejski Viadrina z Uniwersytetem Wrocławskim. MWFK pozostaje w ścisłym dialogu z uniwersytetami i wspiera ich działania. Ze względu na szczególne znaczenie polsko-brandenburskiej kooperacji naukowej, MWFK jest również organizacją wiodącą po stronie niemieckiej dla tematu wyższych uczelni w Komitecie ds. Edukacji Polsko-Niemieckiej Komisji Międzyrządowej.

W przypadku ośrodka Schwedt i regionu Uckermark-Barnim, w szczególności Kancelaria Stanu, MWAE i MWFK wspierają projekt „Innovation Campus Regionu Metropolitalnego Berlin-Szczecin (Campus meBest)” w kontekście **zmian strukturalnych, zakładania przedsiębiorstw i badań naukowych**. Celem kampusu

die Federführung auf deutscher Seite für das Thema Hochschulen inne.

Für den Standort Schwedt und die Region Uckermark-Barnim begleiten insbesondere Staatskanzlei, MWAE und MWFK im Kontext **Strukturwandel, Existenzgründung und Forschung** das Vorhaben „Innovation Campus Metropolregion Berlin-Stettin (Campus meBest)“. Ziel des Campus ist es, wirtschaftsnahe Entwicklungen neuer Technologien zu befördern und tragfähige Geschäftsmodelle im Umfeld des Regionalen Wachstums-kerns Schwedt und auf der Achse Berlin-Stettin zu entwickeln. Das „Startup Lab Schwedt der Hochschule für nachhaltige Entwicklung Eberswalde (HNEE)“ reiht sich in diese Aktivitäten ein. Das Bundesministerium für Wirtschaft und Klimaschutz (BMWK) fördert mit 6,25 Mio. Euro und Kofinanzierung des MWFK seit 2023 den Aufbau gründungsunterstützender Strukturen für innovative Startups mit den Schwerpunkten alternative Energien sowie innovative und soziale Dienstleistungen im ländlichen Raum aus dem Programm „Existenzgründungen aus der Wissenschaft – EXIST“.

2.3. Arbeit und Fachkräfte

Die **WFBB-Studie „Die Bedeutung von internationalen Arbeits- und Fachkräften für den Brandenburger Arbeitsmarkt“** (2021) legte eine fundierte Übersicht zur Beschäftigungssituation mit Fokus auf mittel- und osteuropäische und hier insbesondere polnische Arbeitnehmerinnen und Arbeitnehmer vor. Sie weist auch auf Hürden sowohl von Arbeitgeber- als auch Beschäftigtenseite hin.

Die aus Landesmitteln geförderte **Fachstelle Migration und Gute Arbeit** berät auch weiterhin polnische Beschäftigte zu arbeitsrechtlichen Fragestellungen.

jest promowanie okołobiznesowego rozwoju nowych technologii i opracowywanie rentownych modeli biznesowych w regionalnym centrum wzrostu Schwedt oraz na osi Berlin-Szczecin. „Startup Lab Schwedt Wyższej Uczelni Zrównoważonego Rozwoju Eberswalde (HNEE)“ wpisuje się w te działania. Federalne Ministerstwo Gospodarki i Ochrony Klimatu (BMWK) od 2023 r. promuje tworzenie struktur wsparcia dla innowacyjnych start-upów, koncentrując się na alternatywnych źródłach energii oraz innowacyjnych i społecznych usługach na obszarach wiejskich w ramach programu „Start-upy z nauki - EXIST” kwotą 6,25 mln euro i współfinansowaniem z MWFK.

2.3. Praca i specjaliści

Analiza WFBB „Die Bedeutung von internationalen Arbeits- und Fachkräften für den Brandenburger Arbeitsmarkt” („**Znaczenie międzynarodowej siły roboczej i wykwalifikowanych kadr dla brandenburskiego rynku pracy**”) (2021 r.) przedstawiła gruntowny przegląd sytuacji w zakresie zatrudnienia, ze szczególnym uwzględnieniem pracowników z Europy Środkowej i Wschodniej, a zwłaszcza z Polski. Wskazuje również na przeszkody zarówno po stronie pracodawców, jak i pracowników.

Finansowana ze środków krajowych poradnia **Fachstelle Migration und Gute Arbeit** nadal doradza polskim pracownikom w kwestiach prawa pracy.

„**Okrągły Stół na rzecz Dobrej Pracy Sezonowej**” nadal odbywał się dwa razy w roku.

Polsko-niemieckie projekty współpracy w zakresie kształcenia zawodowego z ukierunkowaniem transgranicznym zostały pomyślnie zakończone w okresie sprawozdawczym. Projekty finansowane ze środków INTERREG A były poświęcone kształceniu i doskonaleniu zawodowemu w zakresie orientacji zawodo-

Nachhaltiges Wachstum

Zrównoważony wzrost

Good-Practise-Beispiel: Die Kooperation der Wissenschaftspartner in der Ausbildung und beim Wissenstransfer im Bereich der Energiespeichertechnologien und der Energieeffizienz in der Region Spree-Neiße-Bober (INTERREG VA)

Das Projekt des Centrums für Energietechnologie Brandenburg e. V. (CEBra) mit der Stadt und der Universität Zielona Góra hatte die Verbesserung des Zugangs und die Teilnahme an Bildungs- und Ausbildungsangeboten im Bereich der Energiespeichertechnologien und der Energieeffizienz zum Ziel. Es richtete sich an Studierende, Hochschullehrerinnen und -lehrer, Schülerinnen und Schüler, Pädagoginnen und Pädagogen sowie weitere regionale Partner. Es wurden Fachexkursionen/

Online-Schulungen, eine Sommerakademie im deutsch-polnischen Zentrum für Energiespeichertechnologien, u. a. am Standort Cottbus durchgeführt. Des Weiteren wurde die grenzüberschreitende Lernplattform mit mehreren vertiefenden Lernmaterialien – Chemische und elektrische Speicherung (www.projekt-energie.eu) online gestellt. Mehr hier: <https://interregva-bb-pl.eu/85016304-abgeschlossen/> und hier <https://projekt-energie.eu/de.html>.

Przykład sprawdzonych praktyk: Współpraca partnerów naukowych w zakresie kształcenia i wymiany wiedzy w dziedzinie technologii magazynowania energii i efektywności energetycznej w regionie Sprewa-Nysa-Bóbr (INTERREG VA)

Projekt stowarzyszenia Centrum Technologii Energetycznych Brandenburgii (CEBra) wraz z miastem i Uniwersytetem Zielonogórskim miał na celu poprawę dostępu i uczestnictwa w programach edukacyjnych i szkoleniowych w dziedzinie technologii magazynowania energii i efektywności energetycznej. Był on skierowany do studentów, wykładowców uniwersyteckich, uczniów, nauczycieli i innych partnerów regionalnych. W Polsko-Niemieckim Centrum Technologii

Magazynowania Energii, w tym w Cottbus, odbyły się specjalistyczne wycieczki/szkolenia online oraz akademie letnia. Ponadto, transgraniczna platforma edukacyjna z kilkoma dogłębnymi materiałami edukacyjnymi - Magazynowanie chemiczne i elektryczne (www.projekt-energie.eu) została uruchomiona online. Więcej informacji: <https://interregva-bb-pl.eu/85016304-abgeschlossen/> oraz <https://projekt-energie.eu/de.html>.

Der „Runde Tisch für Gute Saisonarbeit“ fand im Berichtszeitraum weiterhin zweimal jährlich statt.

Deutsch-polnische Kooperationsprojekte für eine grenzüberschreitend ausgerichtete Ausbildung wurden im Berichtszeitraum erfolgreich abgeschlossen. Mit INTERREG A-Mitteln geförderte Projekte widmeten sich der Aus- und Weiterbildung in den Bereichen Berufsorientierung, Energiespeichertechnologien, Energieeffizienz, Rettungsdienst und Nachbarsprache.

weij, technologii magazynowania energii, efektywności energetycznej, służb ratowniczych i języka sąsiada.

2.4. Energie- und Kreislaufwirtschaft

Das Ministerium für Landwirtschaft, Umwelt und Klimaschutz (MLUK) stellte 2022 im Marschallamt Großpolen/Wielkopolskie das Landeskonzzept zur **Abfallwirtschaft** in einem Workshop vor. Von der verstärkt 2023 in Politik und Medien diskutierten Thematik illegaler Abfallverbringung aus Deutschland nach Polen ist das Land Brandenburg aktuell nicht betroffen. Zur Vertiefung der Verwaltungszusammenarbeit zur Bekämpfung illegaler grenzüberschreitender Müllentsorgung wurde im Jahr 2022 ein weiteres deutsch-polnisches Treffen der regionalen Abfallwirtschaftsbehörden durch MLUK und gemeinsame Kontrollen im Land Brandenburg durchgeführt.

2.5. Klimaschutz und Anpassung an den Klimawandel

Die Strategie des Landes zur Anpassung an den **Klimawandel** sieht vor, den Informationsaustausch und die Zusammenarbeit mit polnischen Fachbehörden und weiteren relevanten Akteuren aus dem brandenburgisch-polnischen Verflechtungsraum weiterzuführen. Die Strategie soll, wie auch die Klimaschutzstrategie des Landes, den polnischen Partnern vorgestellt werden. Zudem nimmt das MLUK federführend für die Landesregierung am Projekt LIFE AFTER COAL PL „Umsetzung der Strategie Klimaneutralität Region Wielkopolska Wschodnia 2040“ unter Projektleitung durch das Marschallamt Großpolen/Wielkopolska teil.

2.4. Gospodarka energetyczna i gospodarka o obiegu zamkniętym

Ministerstwo Rolnictwa, Środowiska i Ochrony Klimatu (MLUK) przedstawiło krajową koncepcję **gospodarki odpadami** podczas warsztatów w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Wielkopolskiego w 2022 roku. Kraj związkowy Brandenburgia nie jest obecnie dotknięty kwestią nielegalnego transportu odpadów z Niemiec do Polski, która w 2023 r. była często omawiana w polityce i mediach. Aby zintensyfikować współpracę administracyjną w celu zwalczania nielegalnego transgranicznego usuwania odpadów, MLUK zorganizowało kolejne polsko-niemieckie spotkanie regionalnych organów gospodarki odpadami oraz wspólne kontrole w Brandenburgii w 2022 r.

2.5. Ochrona klimatu i dostosowanie się do zmian klimatu

Krajowa strategia adaptacji do **zmian klimatu** przewiduje kontynuację wymiany informacji i współpracy z polskimi organami specjalistycznymi i innymi istotnymi podmiotami z polsko-brandenburgskiego obszaru powiązań. Strategia ta, podobnie jak krajowa strategia ochrony klimatu, ma zostać przedstawiona polskiemu partnerom. MLUK uczestniczy również w imieniu rządu krajowego w projekcie LIFE AFTER COAL PL „Wdrażanie Strategii na rzecz Neutralności Klimatycznej Wielkopolska Wschodnia 2040” pod kierownictwem Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego.

Nachhaltiges Wachstum

Zrównoważony wzrost

2.6. Tourismus

Die regionalen und überregionalen Tourismusorganisationen und weitere Akteurinnen und Akteure im brandenburgisch-polnischen Verflechtungsraum stimmten auch im Berichtszeitraum ihre **Marketingaktivitäten** ab und nutzten bei touristisch relevanten Vorhaben grenzüberschreitende Synergien.

Der brandenburgisch-polnische **Wissens- und Kompetenzaustausch**, der **Transfer von Best-Practice** sowie die **grenzüberschreitende Vernetzung und Vermarktung natur- und kulturtouristischer Stätten** wurden, auch im Rahmen von INTERREGA-Projekten, vorangetrieben. Dies betraf beispielsweise grenzüber-

2.6. Turystyka

Regionalne i ponadregionalne organizacje turystyczne oraz inni interesariusze w polsko-brandenburskim obszarze powiązań w okresie sprawozdawczym nadal koordynowali swoje **działania marketingowe** i wykorzystywali transgraniczne synergie w projektach związanych z turystyką.

Polsko-brandenburska **wymiana wiedzy i umiejętności, transfer najlepszych praktyk** oraz **transgraniczne sieciowanie i marketing miejsc turystyki przyrodniczej i kulturowej** były rozwijane, również w ramach projektów INTERREG A. Dotyczyło to na przykład koncepcji transgranicznych ścieżek rowerowych,

Good-Practise-Beispiel: Die Fährverbindung Aurith – Urad als Meilenstein für die Tourismusentwicklung in der deutsch-polnischen Grenzregion (INTERREG VA)

Das Projekt des Amtes Brieskow-Finkenheerd und der Gemeinde Ziebingen (Zebinki)/Cybinka hatte das Ziel, durch eine weitere Fährverbindung und begleitende Maßnahmen die touristische Infrastruktur zu verbessern. Durch die neue Fährverbindung zwischen Aurith und Urad ab Mai 2024 wird die Voraussetzung für die vollständige Nutzung des vorangegangenen Netzwerkprojektes

„Oder-Schlaubetal-Schleife“ geschaffen sein, die den Touristinnen und Touristen die Möglichkeit gibt, die deutsch-polnische Grenzregion auf den Gewässern und an den Ufern aktiv zu erleben, z. B. in der Ziltendorfer Niederung, am Friedrich-Wilhelm-Kanal, in der Planstadt Eisenhüttenstadt und am Kloster Neuzelle.

Przykład sprawdzonych praktyk: Połączenie promowe Aurith-Urad jako kamień milowy dla rozwoju turystyki na pograniczu polsko-niemieckim (INTERREG VA)

Projekt parterów: Amt Brieskow-Finkenheerd i gminy Cybinka miał na celu poprawę infrastruktury turystycznej poprzez dodatkowe połączenie promowe i działania towarzyszące. Poprzez nowe połączenie promowe między Aurith a Uradem od maja 2024 r. spełniony zostaje warunek dla pełnego korzystania ze zrealizowanego wcześniej projektu

sieciowego „Wstęga Szlauby i Doliny Odry”, który umożliwia turystom aktywne doświadczenie regionu pogranicza polsko-niemieckiego na wodach i brzegach, np. na Nizinie Ziltendorf, na Kanale Fryderyka Wilhelma, w Mieście Planowym Eisenhüttenstadt oraz w Klasztorze Neuzelle.

schreitende Radwegekonzepte, den Ausbau wassertouristischer Infrastruktur, den Erhalt und die Nutzung von Parkanlagen, die grenzüberschreitenden Kooperationen von Schutzgebieten oder die Erlebbarkeit und Kommunikation historischer Stätten in einer gemeinsamen Kulturerbe-Region.

rozbudowy infrastruktury turystyki wodnej, zachowania i wykorzystania parków, współpracy transgranicznej obszarów chronionych lub doświadczania i komunikacji miejsc historycznych w regionie wspólnego dziedzictwa kulturowego.

3. Lebensqualität

3.1. Erreichbarkeit und Verkehr

Neue und verbesserte Infrastruktur sowie **attraktive Mobilitätsangebote**, insbesondere im Hinblick auf Eisenbahnstrecken und -verbindungen, bleiben auch weiterhin eine der zentralen Voraussetzungen für eine gute Erreichbarkeit. Mobilität ist eine Voraussetzung für die Teilhabe der Menschen am sozialen Leben sowie für eine zukunftsfähige Wirtschaft und eine optimale Nutzung des brandenburgisch-polnischen Verflechtungsraums und darüber hinaus.

Der Ausbau und die Elektrifizierung der **Eisenbahnstrecke Berlin-Stettin/Szczecin** schritten im Berichtszeitraum voran und sollen voraussichtlich Ende 2026 abgeschlossen werden, es folgt eine bedeutende quantitative und qualitative Verbesserung der Zugverbindungen.

Auf dem Deutsch-Polnischen Bahngipfel 2023 in Potsdam wurde die politische Bedeutung des Ausbaus und der Elektrifizierung der sogenannten **Ostbahn-Strecke Berlin-Kostrzyn nad Odrą** hervorgehoben. Das Land Brandenburg setzte sich auf Bundes- und europäischer Ebene intensiv dafür ein, dass sie in den Bundesverkehrswegeplan aufgenommen wird, um zusätzliche Finanzierungsmöglichkeiten für einen Ausbau zu erschließen. Die Bemühungen um Aufnahme in das überarbeitete Transeuropäische Verkehrsnetz (TEN-V-Netz) sind 2023 vorerst gescheitert.

Der Ersatzneubau der Grenzbrücke (Schiene) zwischen Küstrin-Kietz–Kostrzyn nad Odrą soll 2024 abgeschlossen werden, danach ist wieder eine stündliche Verbindung von/nach Berlin möglich, der Ersatzneubau der Straßenbrücke

3. Jakość życia

3.1. Dostępność i transport

Nowa i ulepszona infrastruktura oraz **atrakcyjne możliwości mobilności**, w szczególności w odniesieniu do linii i połączeń kolejowych, nadal pozostają kluczową przesłanką dla dobrej dostępności. Mobilność jest warunkiem wstępnym partycypacji ludzi w życiu społecznym, a także długofalowego rozwoju gospodarki i optymalnego wykorzystania polsko-brandenburgskiego obszaru powiązań i dalszych obszarów.

Rozbudowa i elektryfikacja **linii kolejowej Berlin-Szczecin** postępowała w okresie sprawozdawczym i przypuszczalnie ma zostać ukończona do końca 2026r., po czym nastąpi znaczna ilościowa i jakościowa poprawa połączeń kolejowych.

Podczas Polsko-Niemieckiego Szczytu Kolejowego w 2023r. w Poczdamie podkreślono polityczne znaczenie rozbudowy i elektryfikacji **odcinka tzw. Kolei Wschodniej Berlin - Kostrzyn nad Odrą**. Kraj związkowy Brandenburgia prowadził intensywną kampanię na szczeblu federalnym i europejskim, aby włączyć ją do federalnego planu infrastruktury transportowej w celu otwarcia dodatkowych możliwości finansowania rozbudowy. Starania o włączenie jej do zmienionej Transeuropejskiej Sieci Transportowej (Sieć TEN-T) w 2023r. na razie zakończyły się niepowodzeniem.

Budowa nowego (kolejowego) mostu granicznego Küstrin-Kietz - Kostrzyn nad Odrą ma zostać ukończona w 2024r., po czym ponownie będzie możliwe cogodzinne połączenie do/z Berlina; budowa nowego mostu drogowego (B1) Küstrin-Kietz - Kostrzyn nad Odrą jest planowana i realizowana przez Polskę.

(B 1) Küstrin-Kietz–Kostrzyn nad Odrą wird von Polen geplant und umgesetzt.

Auf der **Strecke Guben/Gubin-Czerwieńsk** (Fernverbindung Leipzig–Poznań) ging 2022 die grenzüberschreitende Linie RB 92 (Guben–Grünberg/Zielona Góra) in Betrieb, seit Mitte 2023 mit zwei verlängerten Fahrten bis Cottbus Hauptbahnhof an Wochenenden.

Seit Anfang 2024 besteht ein durchgehender VBB-Anschlussstarif zwischen Cottbus und Grünberg/Zielona Góra. Die Regionalbahnlinie RB93 verbindet seit Dezember 2023 **Cottbus–Forst (Lausitz)** direkt und erstmals im Taktfahrplan mit **Sorau/Żary** und **Sagan/Żagań**. Dazu wurde auch ein neuer VBB-Anschlussstarif eingeführt und die Nutzung nur eines durchgehenden Fahrscheins möglich.

Bessere Fern- und Regionalverkehrsbindungen insbesondere nach Breslau/Wrocław und Posen/Poznań wurden vorangetrieben. Es entwickeln sich eigenwirtschaftliche Fernverkehre von DB Fernverkehr AG und PKP Intercity S.A., weitere Verbesserungen sind geplant. Im Hinblick auf attraktive Angebote auch für eine grenzüberschreitende Mobilität ist eine grenz-

Linie transgraniczna RB 92 (Guben - Zielona Góra) została uruchomiona na **trasie Guben/Gubin-Czerwieńsk** (połączenie dalekobieżne Lipsk-Poznań) w 2022 r., z dwoma wydłużonymi kursami do dworca głównego w Cottbus w weekendy od połowy 2023 roku.

Od początku 2024 r. obowiązuje stała taryfa VBB między Cottbus a Zieloną Górą. Od grudnia 2023 r. regionalna linia kolejowa RB93 po raz pierwszy połączyła bezpośrednio i w regularnych odstępach czasu **Cottbus - Forst (Lausitz) z Żarami i Żaganiem**. W tym celu wprowadzono również nową taryfę VBB na kontynuowanie podróży i umożliwiono korzystanie tylko z jednego biletu na całą trasę.

Promowano lepsze połączenia dalekobieżne i regionalne, w szczególności do Wrocławia i Poznania. DB Fernverkehr AG i PKP Intercity S.A. rozwijają własne usługi dalekobieżne i planowane są dalsze ulepszenia. Ustanowiono procedurę koordynacji transgranicznej w odniesieniu do atrakcyjnych ofert mobilności transgranicznej.

Pociąg do Kultury Berlin – Cottbus – Wrocław został zaoferowany w 2023 r. na trasie przez

Lebensqualität

Jakość życia

Good Practise-Beispiel: RailBLU (INTERREG V A)

Das Projekt erarbeitete bis Ende 2022 im „RailBLU-Takt“ erstmals ein Zukunftskonzept für Regionalzugverbindungen bis 2030 zwischen Brandenburg und Lubuskie, bei dessen Umsetzung 5.500 zusätzliche, grenzüberschreitende Fahrgäste pro Tag prognostiziert werden. Die Partner haben bereits 8 zusätzliche Zugfahrten pro Tag umgesetzt und bereiten eine Strategie zur Fahrzeugbeschaffung vor, welche auch die Woiwodschaft Nieder-

schlesien/Dolny Śląsk und den Zweckverband Verkehrsverbund Oberlausitz-Niederschlesien umfassen kann. Darüber hinaus führte das Projekt RailBLU den digitalen Vertrieb von grenzüberschreitenden Nahverkehrsfahrscheinen ein, setzte Bus-Zubringerverkehre um und identifizierte die einheitliche, zweisprachige und digitale Fahrgastinformation als wichtiges Entwicklungspotenzial.

Przykład sprawdzonych praktyk: RailBLU (INTERREG V A)

Projekt w ramach „RailBLU-Takt” do końca 2022 r. po raz pierwszy opracował przyszłą koncepcję regionalnych połączeń kolejowych między Brandenburgią a Lubuskiem do 2030 r., której wdrożenie ma przynieść 5 500 dodatkowych pasażerów transgranicznych dziennie. Partnerzy wdrożyli już 8 dodatkowych kursów pociągów dziennie i przygotowują strategię zakupu taboru, która może

również obejmować województwo dolnośląskie oraz Związek Komunikacyjny ZVON. Ponadto projekt RailBLU wprowadził cyfrową dystrybucję transgranicznych biletów transportu bliskiego zasięgu, wdrożył autobusowe usługi dowozowe i zidentyfikował jednolitą, dwujęzyczną i cyfrową informację pasażerską jako ważny potencjał rozwojowy.

überschreitende Abstimmungsroutine etabliert.

Der **Kulturzug/Pociąg do Kultury Berlin–Cottbus–Breslau/Wrocław** wurde 2023 auf der Strecke über Weißwasser und Legnica in Kooperation mit dem sächsischen Zweckverband Verkehrsverbund Oberlausitz Niederschlesien (ZVON) angeboten. Er soll auch 2024 fortgeführt und mittelfristig durch einen qualifizierten Regionalverkehr abgelöst werden. Auf der Strecke Cottbus–Weißwasser–Görlitz–(Breslau) begannen 2023 die Planungen zum zweigleisigen Ausbau und der Elektrifizierung als gemeinsames Projekt mit dem Freistaat Sachsen mit Finanzierung aus dem Investitionsgesetz Kohleregioenen des Bundes.

Das Thema **Wasserstoffnutzung** (siehe Kapitel „Gemeinsamer Wirtschaftsraum, Cluster und

Weißwasser i Legnicę we współpracy z saskim Związkiem Transportu Górnych Łużyc i Dolnego Śląska (ZVON). Oferta ma być kontynuowana w 2024 r. i zastąpiona kwalifikowaną usługą regionalną w perspektywie średnioterminowej. Projektowanie dwutorowej rozbudowy i elektryfikacji linii Cottbus - Weißwasser - Görlitz - (Wrocław) rozpoczęło się w 2023 r. jako wspólny projekt z Saksonią, finansowany ze środków federalnej ustawy o inwestycjach w regiony węglowe.

Temat **wykorzystania wodoru** (patrz rozdział „Wspólna przestrzeń gospodarcza, klastry i innowacje”) odegrał rolę w ramach przejścia na alternatywne systemy napędowe w transporcie publicznym bliskiego zasięgu kraju związkowego. W 2023 r. MIL przyjął delegację z Wielkopolski w celu wymiany w tym temacie. Planowane przestawienie transportu regional-

Innovation“) spielte im Rahmen des Umstiegs auf alternative Antriebe im Öffentlichen Personennahverkehr (ÖPNV) des Landes eine Rolle. Im Jahr 2023 empfing das MIL eine Delegation aus Großpolen/Wielkopolska zum Austausch zu diesem Thema. Die geplante Umstellung der Regionalverkehre von Dieselbetrieb auf klimafreundliche, alternative Antriebe wird auch gemeinsam mit der Wojewodschaft Lebus Land/Lubuskie vorangetrieben, um die Beschaffung moderner Regionalzüge vorzubereiten.

3.2. Sicherheit

Trotz pandemiebedingter Einschränkungen konnten bestehende Kooperationen fortgeführt und ausgebaut werden: So wurden in den Jahren 2022 und 2023 **Grenzkonferenzen** des Polizeipräsidiums des Landes Brandenburg und der angrenzenden Woiwodschaften durchgeführt. Die Koordinierungsgruppe des Landeskriminalamts Brandenburg und der Kriminalabteilung der Woiwodschaftskommandantur Landsberg an der Warthe/Gorzów Wielkopolski trafen sich ab 2022 erneut zu monatlichen **Arbeitstreffen**.

nego z napędów spalinowych na przyjazne dla klimatu, alternatywne systemy napędowe jest również realizowana wspólnie z województwem lubuskim w celu przygotowania się do zakupu nowoczesnych pociągów regionalnych.

3.2. Bezpieczeństwo

Pomimo ograniczeń uwarunkowanych pandemią, istniejąca współpraca była kontynuowana i rozszerzana: Na przykład w 2022 i 2023 r. odbyły się **konferencje graniczne** organizowane przez komendy policji Brandenburgii i sąsiednich województw. Grupa koordynacyjna Krajowego Urzędu Kryminalnego Brandenburgii i Wydziału Dochodzeniowo-Śledczego Komendy Wojewódzkiej w Gorzowie Wielkopolskim od 2022 r. spotykała się ponownie na comiesięcznych **spotkaniach roboczych**.

Polsko-niemiecka grupa operacyjno-śledcza (GOŚ) „Auto” została przeniesiona do GOŚ „Odra” w 2023 r. w celu zwalczania zorganizowanej przestępczości przeciwko mieniu, a w szczególności przestępczości samochodowej.

Lebensqualität

Jakość życia

Die deutsch-polnische Operative Ermittlungsgruppe (OEG) „KFZ“ wurde 2023 zur Bekämpfung der organisierten Eigentumskriminalität und insbesondere Kfz-Kriminalität in die OEG „Oder“ überführt. 2022 war bereits die Weiterführung der OEG „Solar“ und „Plane“ vereinbart worden.

Die erfolgreichen INTERREG A-geförderten gemeinsamen **brandenburgisch-polnischen Polizeistreifen** in Guben/Gubin wurden im Jahr 2022 in die regulären Polizeistrukturen überführt.

Sprach- und Weiterbildungsangebote wurden weitergeführt und verstetigt. Die etablierten deutsch-polnischen „Tandem-Sprachkurse“ für Polizeibeamtinnen und -beamte finden weiterhin statt. Die langjährige Partnerschaft der Hochschule der Polizei (HPol) des Landes Brandenburg mit der Polizeischule in Słupsk (Woiwodschaft Pommern/Pomorskie) wurde turnusmäßig verlängert und intensiv weitergeführt. Im Jahr 2023 fanden neun Austauschmaßnahmen statt. Die Erasmus+-Kooperation zwischen der HPol und der Hochschule der Polizei in Szczecin wird fortgeführt.

Die Abstimmungen zum Umzug des **Gemeinsamen Zentrums der deutsch-polnischen Polizei- und Zollzusammenarbeit** nach Słubice schreiten voran.

Die Kooperation zwischen den **brandenburgischen Staatsanwaltschaften** und den polnischen Behörden hat sich weiter verstetigt. Die alle zwei Wochen stattfindenden Arbeitstreffen zwischen der Staatsanwaltschaft Frankfurt (Oder) und der polnischen Staatsanwaltschaft haben sich etabliert. Das Austauschprogramm mit angrenzenden polnischen Strafverfolgungsbehörden wurde nach einer pandemiebedingten Pause fortgesetzt. In geeigneten Fällen werden weiterhin grenzüberschreitende Gemeinsame Ermittlungsgruppen (Joint Investigation Team, JIT) eingerichtet, um eine mög-

Juž w 2022r. uzgodniono kontynuację GOŚ „Solar“ i „Plandeka“.

W 2022r. finansowane ze środków INTERREG A wspólne **polsko-brandenburskie patrole policyjne** w Guben/Gubinie zostały przeniesione do regularnych struktur policyjnych.

Kontynuowano i utrwalano **oferty językowe i doskonalenia zawodowego**. W dalszym ciągu odbywają się polsko-niemieckie „tandemowe kursy językowe” dla funkcjonariuszy policji. Wieloletnie partnerstwo między Wyższą Szkołą Policji (HPol) kraju związkowego Brandenburgia a Szkołą Policji w Słupsku (województwo pomorskie) było regularnie przedłużane i intensywnie kontynuowane. W 2023r. odbyło się dziewięć wymian. Kontynuowana jest kooperacja w ramach Erasmus+ między HPol a Akademią Policji w Szczecinie.

Postępują uzgodnienia dotyczące przeniesienia **Polsko-Niemieckiego Centrum Współpracy Służb Granicznych, Policyjnych i Celnych** do Słubic.

Współpraca między **prokuraturami brandenburskimi** a władzami polskimi nadal się zacieśnia. Utrwały się odbywające się co dwa tygodnie spotkania robocze między prokuraturą we Frankfurcie nad Odrą a polską prokuraturą. Program wymiany z sąsiednimi polskimi organami ścigania był kontynuowany po przerwie spowodowanej pandemią. W odpowiednich przypadkach nadal tworzone są transgraniczne wspólne grupy operacyjno-śledcze (Joint Investigation Team, JIT), aby zapewnić jak najskuteczniejsze ściganie przestępstw.

3.3. Zdrowie i ochrona konsumentów

W 2021r. podpisano umowę o współpracy dotyczącej realizacji **Umowy ramowej o współpracy transgranicznej w ratownic-**

lichst effektive Strafverfolgung zu gewährleisten.

3.3. Gesundheit und Verbraucherschutz

Im Jahr 2021 wurde die Kooperationsvereinbarung zur Umsetzung des **Rahmenabkommens über die grenzüberschreitende Zusammenarbeit im Rettungsdienst** für das Gebiet der Woiwodschaft Lubuskie und der zuständigen deutschen Träger des Rettungsdienstes, das heißt der Städte Frankfurt (Oder) und Cottbus sowie der Landkreise Märkisch-Oderland, Oder-Spree, Spree-Neiße und Görlitz, unterzeichnet. Die regionale Kooperationsvereinbarung zwischen den Landkreisen Uckermark und Märkisch-Oderland sowie der Woiwodschaft Westpommern steht weiterhin aus. Am 04.10.2023 tagte auf Einladung des Bundesministeriums für Gesundheit zum zweiten Mal die Gemeinsame Kommission zur Begleitung der Umsetzung des Rahmenabkommens über die grenzüberschreitende Zusammenarbeit im Rettungsdienst. Man war sich einig, dass sich Herausforderungen aus den unterschiedlichen rechtlichen Rahmenbedingungen für die Rettungssanitäterinnen und -sanitäter und aus den Sprachbarrieren ergeben. Bei letzterem werden auch zukünftig INTERREG A-Mittel gefragt sein.

In Frankfurt (Oder) betreibt die **Verbraucherzentrale Brandenburg** seit 17 Jahren zentral ihr **Deutsch-Polnisches Verbraucherinformationszentrum (VIZ)**. Schwerpunkte der individuellen Beratung sind Fragen zu Handwerkerleistungen aus Polen, Reiserecht und Mobilität, Einkäufe und Reklamationen.

Zur Thematik der **Afrikanischen Schweinepest (ASP)** besteht ein enger, fachlicher Kontakt mit den Woiwodschaften Lebus Land/Lubuskie und Westpommern/Zachodniopomorskie. Im Juni 2022 und September 2023 fanden mit diesen Woiwodschaften Begegnungen unter

twie medizinischem für den Bereich des województwa lubuskiego und właściwych niemieckich podmiotów ratownictwa medycznego, tj. miast Frankfurt nad Odrą i Cottbus oraz powiatów Märkisch-Oderland, Oder-Spree, Spree-Neiße i Görlitz. Nadal nie zawarto regionalnej umowy o współpracy między powiatami Uckermark i Märkisch-Oderland a województwem zachodniopomorskim. W dniu 4 października 2023 r. na zaproszenie Federalnego Ministerstwa Zdrowia po raz drugi zebrała się Wspólna Komisja monitorująca wdrażanie Umowy ramowej o współpracy transgranicznej w ratownictwie medycznym. Panowała zgoda, że wyzwania wynikają z różnych ram prawnych dla ratowników medycznych oraz z barier językowych. W aspekcie tych ostatnich, wzięciem będą cieszyć się również w przyszłości środki INTERREG A.

We Frankfurcie nad Odrą **Brandenburska Centrala Konsumentcka** od 17 lat prowadzi **Polsko-Niemieckie Centrum Informacji Konsumentckiej (VIZ)**. Indywidualne doradztwo koncentruje się na kwestiach dotyczących usług rzemieślniczych z Polski, prawa w zakresie podróży i mobilności, zakupów i reklamacji.

W tematyce **afrykańskiego pomoru świń (ASF)** utrzymywany jest ścisły fachowy kontakt z województwami lubuskim i zachodniopomorskim. W czerwcu 2022 r. i we wrześniu 2023 r. odbyły się spotkania z tymi województwami z udziałem wojewódzkich lekarzy weterynarii w województwie zachodniopomorskim. Strona polska nie widzi dalszej potrzeby podejmowania działań transgranicznych w tym zakresie.

3.4. Ochrona przeciwpożarowa i zapobieganie katastrofom

Drugie polsko-niemieckie **Forum Komendantów Straży Pożarnej** odbyło się w 2022 r. w Zielonej Górze i umożliwiło partnerom z Polski

Lebensqualität

Jakość życia

Teilnahme der Woiwodschafts-Tierärzte in Westpommern/Zachodniopomorskie statt. Ein weiterer grenzüberschreitender Handlungsbedarf wird hier von polnischer Seite nicht gesehen.

3.4. Brand- und Katastrophenschutz

Das Zweite deutsch-polnische **Feuerwehrkommandantenforum** fand 2022 in Grünberg/Zielona Góra statt und ermöglichte den Partnern aus Brandenburg und Polen den Austausch zu den Handlungsempfehlungen für die feuerwehrdienstliche Hilfeleistung im deutsch-polnischen Grenzraum sowie zu aktuellen Fachthemen und Erfahrungen. Das dritte ist für 2024 geplant.

Die **AG Katastrophenschutz der DPRK** wird unter Ko-Vorsitz Brandenburgs fortgeführt. Neben der fortlaufenden Evaluierung und Fortschreibung der vorhandenen Handlungsempfehlungen hat die Arbeitsgruppe weitere Bereiche mit evtl. Handlungsbedarf definiert.

3.5. Umweltschutz, Naturerbe sowie Erhalt und Schutz der Naturlandschaften

Die 19. Sitzung des **Deutsch-Polnischen Umweltrats** fand auf Einladung des polnischen Umweltministers am 27.08.2021 statt. Es ging u. a. um die Umsetzung des Deutsch-Polnischen Abkommens zu Umweltverträglichkeitsprüfungen und Strategischen Umweltprüfungen im grenzüberschreitenden Rahmen (UVP/SUP Abkommen), auch in Bezug auf Pläne zum Ausbau der Grenzoder sowie einer Rückschau auf 30 Jahre Umweltrat und um die EU Biodiversitäts- und die EU-Forststrategie.

i Brandenburgii wymianę na temat zalecanych działań w zakresie pomocy pożarniczej w polsko-niemieckim regionie przygranicznym, a także na temat aktualnych specjalistycznych tematów i doświadczeń. Trzecie forum planowane jest na 2024 r.

Grupa Robocza ds. Zapobiegania Katastrofom PNKM kontynuowana jest pod współprzewodnictwem Brandenburgii. Oprócz bieżącej ewaluacji i aktualizacji istniejących zaleceń dotyczących działań, Grupa Robocza określiła dalsze obszary, w których może zaistnieć potrzeba podjęcia działań.

3.5. Ochrona środowiska, dziedzictwa naturalnego oraz zachowanie i ochrona naturalnych krajobrazów

19. posiedzenie **Polsko-Niemieckiej Rady ds. Ochrony Środowiska** odbyło się 27 sierpnia 2021 r. na zaproszenie polskiego Ministra Środowiska. Omówiono m.in. wdrażanie polsko-niemieckiej Umowy w zakresie ocen oddziaływania na środowisko oraz strategicznych ocen oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym (umowa OOŚ/SOŚ), w tym w odniesieniu do planów rozbudowy Odry granicznej, przeglądu 30 lat Rady ds. Ochrony Środowiska oraz unijnej strategii ochrony różnorodności biologicznej i unijnej strategii leśnej.

W obliczu pomoru ryb w Odrze, MŁUK starało się koordynować wspólne podejście niemieckich i polskich organów ochrony środowiska w kontekście **rozbudowy Odry granicznej i rewitalizacji Odry po katastrofie**, szczególnie latem 2022 roku.

Pod przewodnictwem krajowych ministerstw środowiska MŁUK kontynuuje współpracę z polskimi ekspertami w **gremiach eksperckich** Polsko-Niemieckiej Komisji ds. Wód Gra-

In der schwierigen Gemengelage nationaler und regionaler Akteure bemühte sich das MŁUK vor dem Hintergrund des Fischsterbens in der Oder v.a. im Sommer 2022 um eine Abstimmung zum gemeinsamen Vorgehen der deutschen und polnischen Umweltverwaltungen im Zuge des **Ausbaus der Grenzoder bzw. der Revitalisierung der Oder nach der Katastrophe**.

Das MŁUK arbeitet unter Federföhrung der nationalen Umweltministerien weiterhin in den **Fachgremien** der Deutsch-Polnischen Grenzgewässerkommission (GGK) und der Internationalen Kommission zum Schutz der Oder vor Verunreinigungen (IKSO) mit polnischen Fachleuten zusammen und nahm an Online- und Präsenztreffen teil. Auf regionaler Ebene nehmen Vertreterinnen und Vertreter des MŁUK sowie brandenburgischer Wissenschaftseinrichtungen gemeinsam mit Vertreterinnen und Vertretern der Marschallämter Westpommern/Zachodniopomorskie, Lebusier Land/Lubuskie, Niederschlesien/Dolnośląskie und Oppeln/Opolskie seit Herbst 2022 an **Austauschrunden**

nicznych i Międzynarodowej Komisji Ochrony Odry przed Zanieczyszczeniem (MKOOpZ) oraz brało udział w spotkaniach zdalnych i stacjonarnych. Na szczeblu regionalnym przedstawiciele MŁUK i brandenburskich instytucji naukowych biorą udział w **rundach wymiany dotyczących współpracy na rzecz rewitalizacji ekosystemu Odry** wraz z przedstawicielami urzędów marszałkowskich województwa zachodniopomorskiego, lubuskiego, dolnośląskiego i opolskiego od jesieni 2022 r. Po długiej przerwie Rada Programowa ds. Transgranicznego Obszaru Chronionego Dolina Dolnej Odry spotkała się w Słóńsku w listopadzie 2023 r. z udziałem MŁUK.

W ramach **programu transgranicznej współpracy administracyjnej** MŁUK z polskimi województwami partnerskimi, po przerwie spowodowanej COVID-19, od 2022 r. ponownie odbywały się wspólne wydarzenia, koncentrujące się na regionalnych wyzwaniach środowiskowych i klimatycznych, transporcie odpadów w Brandenburgii, zatwierdzaniu i monitorowa-

über eine Zusammenarbeit zur Revitalisierung des Ökosystems der Oder teil. Der Programmrat grenzüberschreitendes Schutzgebiet Unteres Odertal tagte nach längerer Pause im November 2023 unter Teilnahme des MLUK in Słomsk/Sonnenburg.

Im Rahmen des grenzüberschreitenden **Verwaltungskooperationsprogramm** des MLUK mit polnischen Partnerwoiwodschaften wurden nach COVID19-bedingter Pause ab 2022 erneut gemeinsame Veranstaltungen umgesetzt, die sich als Themen den regionalen Umwelt- und Klimaherausforderungen, Abfallverbringung in Brandenburg, der Genehmigung und Überwachung von abfallwirtschaftlichen Anlagen und der EU-Verordnung zu invasiven Arten widmen.

Die **Kooperation der Schutzgebietsverwaltungen im Nationalpark Unteres Odertal** wurde bei zwei 2023 abgeschlossenen INTERREGVA-Projekten weiter gefestigt. Darüber hinaus bestehen regelmäßige Kontakte zwischen den Großschutzgebieten auf polnischer und deutscher Seite, etwa bei der Präsentation einer Wanderausstellung. Die Projektarbeit soll weitergeführt werden.

Im Berichtszeitraum förderte das MLUK drei deutsch-polnische Projekte von Nicht-Regierungsorganisationen: Ein deutsch-polnisches Parkseminar im Ostdeutschen Rosengarten Forst, die Beteiligung polnischer Imkerinnen und Imker am Landesimkertag in Brandenburg und die Übersetzung ins Polnische und die Verlinkung einer Publikation des Instituts für Binnenfischerei (IfB-Schriftenreihe, Heft 65) „Entwicklung, Nutzung und Schutz der Fischfauna in der Brandenburgischen Oder“.

niu zakładów gospodarki odpadami oraz rozporządzeniu UE w sprawie gatunków inwazyjnych.

Współpraca między administracjami obszarów chronionych w Parku Narodowym Dolina Dolnej Odry została jeszcze bardziej skonsolidowana w ramach dwóch projektów INTERREG VA zakończonych w 2023 roku. Ponadto istnieją regularne kontakty między dużymi obszarami chronionymi po stronie polskiej i niemieckiej, na przykład w ramach prezentacji wystawy objazdowej. Prace projektowe mają być kontynuowane.

W okresie sprawozdawczym MLUK wsparł trzy polsko-niemieckie projekty organizacji pozarządowych: Polsko-niemieckie seminarium parkowe we Wschodniopomorskim Ogrodzie Różanym Forst, udział polskich pszczelarzy w Krajowym Dniu Pszczelarza w Brandenburgii oraz tłumaczenie na język polski i linkowanie publikacji Instytutu Rybactwa Śródlądowego (seria wydawnicza IfB, nr 65) „Rozwój, wykorzystanie i ochrona fauny ryb w brandenburskiej Odrze”.

4. Finanzierungsinstrumente

Im Berichtszeitraum förderten die Ressorts der Landesregierung über 45 brandenburgisch-polnische (Begegnungs-)Projekte mit **Zuwendungsmitteln und Lottomitteln**, besonders aktiv waren hier MBSJ und MdFE.

Die neuen **INTERREGVIA-Programme Brandenburg-Polen und Mecklenburg-Vorpommern/Brandenburg/Polen der Förderperiode 2021-2027** sind im Jahr 2023 mit ihren 1. Calls gestartet. Die Programme fördern mit circa 88 Mio. Euro im von Brandenburg verwalteten „Mittelprogramm“ und circa 124 Mio. Euro im trilateralen „Nordprogramm“ grenzüberschreitende Vorhaben in den Prioritäten „Forschung und Innovation“, „Bildung und Sprache“, „Tourismus und Kultur“, „Klimaschutz und Biodiversität“ sowie „Begegnung und Zusammenarbeit der Verwaltung“. Im Rahmen der Programmearbeitung INTERREG VI A Brandenburg-Polen 2021-2027 wurde ein Arbeitspapier zum Bedarf von programmraumübergreifenden Projekten im deutsch-polnischen Verflechtungsraum erstellt. In Abstimmung mit den Partnern wurde vereinbart, gemeinsame Herausforderungen entlang der Grenze systematischer zu adressieren und strategische Projekte von gemeinsamem Interesse im Rahmen der regulären Projektauftrufe zu unterstützen.

Bei der Entwicklung der Förderverfahren der EU-Fonds- und damit auch der INTERREG A-Förderung wurde, wo immer möglich, auf Vereinfachung, Transparenz und maßgeschneiderte Beratung (z. B. im Nordprogramm durch die Regionale Kontaktstelle in Prenzlau) gesetzt. Die Nutzung vereinfachter Kostensoptionen soll die finanztechnische Umsetzung der Projekte zusätzlich vereinfachen.

In den Programmen für den **EFRE und den ESF+** werden Kooperationen u. a. mit pol-

4. Instrumenty finansowania

W okresie sprawozdawczym ministerstwa rządu krajowego wsparty ponad 45 polsko-brandenburgskich projektów (spotkań) **dotacjami i funduszami loteryjnymi**; MBSJ i MdFE były tu szczególnie aktywne.

Nowe **programy INTERREG VI A Brandenburgia-Polska i Meklemburgia-Pomorze Przednie / Brandenburgia / Polska 2021-2027** rozpoczęły swoje pierwsze nabory w 2023r. Programy wspierają projekty transgraniczne w priorytetach „Badania i innowacje”, „Edukacja i język”, „Turystyka i kultura”, „Ochrona klimatu i różnorodność biologiczna” oraz „Spotkania i współpraca administracyjna” kwotą około 88 mln euro w „programie środkowym” zarządzanym przez Brandenburgię i około 124 mln euro w trójstronnym „programie północnym”. W ramach opracowywania Programu INTERREG VI A Brandenburgia-Polska 2021-2027 przygotowano dokument roboczy dotyczący zapotrzebowania na projekty międzyprogramowe na polsko-niemieckim obszarze powiązań. W porozumieniu z partnerami uzgodniono, że należy bardziej systematycznie podejmować wspólne wyzwania wzdłuż granicy i wspierać strategiczne projekty będące przedmiotem wspólnego zainteresowania w ramach regularnych naborów projektów.

Tam, gdzie było to możliwe, postawiono na uproszczenie, przejrzystość i szyte na miarę doradztwo (np. w programie północnym przez Regionalny Punkt Kontaktowy w Prenzlau) w rozwoju procedur finansowania dla funduszy UE, a tym samym również dla finansowania INTERREG A. Zastosowanie kosztów uproszczonych powinno jeszcze bardziej uprościć finansową realizację projektów.

W programach **EFRR i EFS+** dopuszczalna jest współpraca m.in. z polskimi partnerami.

nischen Partnern zugelassen. Brandenburg unterstützte im Berichtszeitraum brandenburgische und polnische Partner dabei, zentral **verwaltete Programme der transnationalen und internationalen Zusammenarbeit** zu nutzen, um gemeinschaftliche Vorhaben durchzuführen. Es fanden unter Teilnahme von MdFE und MWAE Austauschrunden mit den Woiwodschaften Lebus Land/Lubuskie und Großpolen/Wielkopolska zu gemeinsamen Programminhalten und möglichen Kooperationsfeldern statt. Eine **Peer Review** in enger Kooperation mit dem Marschallamt Großpolen/Wielkopolska zur Heranführung an erste interregionale EFRE-Projekte im Bereich Innovation wurde 2023 durch MdFE ausgerichtet. Eine Fortführung dieser Zusammenarbeit, auch mit weiteren polnischen Partnerregionen, ist vorgesehen. Das Projekt soll auch zur gemeinsamen Inanspruchnahme von direkt von der Europäischen Kommission verwalteten EU-Förderprogrammen führen. Die Woiwodschaft Masowien ist an einer Zusammenarbeit mit Brandenburg insbesondere in den Bereichen der **Gründungs- und Innovationsförderung**, aber auch in Bezug auf die Zukunft der EU-Kohäsionspolitik interessiert.

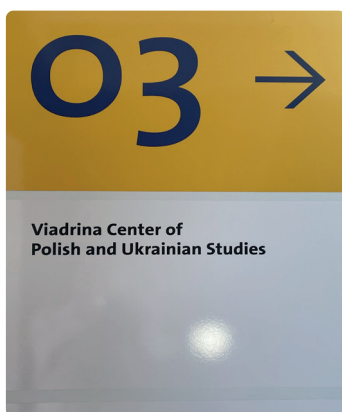
Das MLUK bestätigte im Jahr 2022 die vierzehn regionalen Entwicklungsstrategien im europäischen Maßnahmenprogramm **LEADER**. Erste Projektkalls wurden 2023 durchgeführt. Beinahe alle Strategien legen einen Förderschwerpunkt auf Vernetzung und Kooperationen. In vier Strategien wird die Weiterführung der Kooperationen mit polnischen LEADER-Regionen explizit benannt.

W okresie sprawozdawczym Brandenburgia wspierała polskich i brandenburskich partnerów w korzystaniu z centralnie **zarządzanych programów współpracy transnarodowej i międzynarodowej** w celu realizacji wspólnych projektów. Z udziałem MdFE i MWAE odbyły się rundy wymiany z województwami lubuskim i wielkopolskim na temat treści wspólnych programów i potencjalnych obszarów współpracy. W 2023 r. MdFE zorganizowało **Peer Review** w ścisłej współpracy z Urzędem Marszałkowskim Województwa Wielkopolskiego w celu podejścia do pierwszych międzyregionalnych projektów EFRR w dziedzinie innowacji. Planowana jest kontynuacja tej współpracy, również z innymi polskimi regionami partnerskimi. Projekt powinien również prowadzić do wspólnego korzystania z programów finansowania UE zarządzanych bezpośrednio przez Komisję Europejską. Województwo mazowieckie jest zainteresowane współpracą z Brandenburgią, szczególnie w zakresie **wspierania start-upów i innowacji**, ale także w odniesieniu do przyszłości polityki spójności UE.

W 2022 r. MLUK zatwierdziło czternaście regionalnych strategii rozwoju w europejskim programie działań **LEADER**. Pierwsze nabory projektów zostały przeprowadzone w 2023 r. Prawie wszystkie strategie koncentrują się na tworzeniu sieci i współpracy. Kontynuacja współpracy z polskimi regionami LEADER jest wyraźnie wspomniana w czterech strategiach.

5. Überregionale Bezüge

Überregionale und europäische Bezüge wurden in der Kooperation mit polnischen Partnerinnen und Partnern im Berichtszeitraum weiter mitgedacht. Von besonderer Bedeutung war dabei das Engagement der polnischen Partnerwojewództw für ukrainische Geflüchtete und in ukrainischen Partnerregionen sowie trilaterale Partnerschaften brandenburgischer Städte und Gemeinden über Polen in die **Ukraine**, z. B. von Seelow und Kostrzyn nad Odrą und der Doppelstadt Frankfurt (Oder)-Słubice mit ukrainischen Partnern, aus Lübben mit Wolsztyn und Neunkirchen (Saar) nach Lityn (Oblast Winnyzja) sowie der Doppelstadt Guben-Gubin mit der ukrainischen Stadt Pervomaiskyi oder Lieferungen von Krankenhausbetten in einer gemeinsamen Aktion des Naemi-Wilke-Stifts, des Carl-Thiem-Klinikums und des Lebuser Seniorenverbandes. Bezügen zur Ukraine kamen bei der Zusammen-

arbeit mit Polen eine wachsende Bedeutung zu, neue brandenburgisch-polnisch-ukrainische Verbindungen verspricht das im November 2023 eröffnete Viadrina

Center of Polish and Ukrainian Studies an der Europa Universität Viadrina in Frankfurt (Oder).

Das **Verbraucherinformationszentrum (VIZ)** arbeitet seit 2022 als etablierte Plattform zum bundesweiten Aufbau muttersprachlicher Angebote an Verbraucherinnen und Verbraucher in Polnisch, Ukrainisch und Russisch (Projekt: „Digi-Tools ohne Sprachbarrieren“). Im

5. Odniesienia ponadregionalne

We współpracy z polskimi partnerami w okresie sprawozdawczym nadal uwzględniano **odniesienia ponadregionalne i europejskie**. Szczególne znaczenie miało tu zaangażowanie polskich województw partnerskich na rzecz uchodźców ukraińskich oraz w ukraińskich regionach partnerskich, a także trójstronne partnerstwa między miastami i gminami Brandenburgii poprzez Polskę na **Ukrainę**, np. Seelow i Kostrzyzna nad Odrą oraz Dwumiasta Frankfurt n. Odrą-Słubice z partnerami ukraińskimi, Lübben z Wolsztynem i Neunkirchen (Saar) do Litynia (obwód winnicki) oraz Dwumiasta Guben-Gubin z ukraińskim miastem Pierwomajsk, czy dostawy łóżek szpitalnych w ramach wspólnej akcji szpitala Naemi-Wilke-Stift, Kliniki Carla Thiema i lubuskiego stowarzyszenia seniorów. Powiązania z Ukrainą stają się coraz ważniejsze we współpracy z Polską, a Viadrina Center of Polish and Ukrainian Studies na Uniwersytecie Europejskim Viadrina we Frankfurcie nad Odrą, otwarte w listopadzie 2023 r., obiecuje nowe powiązania polsko-brandenburgsko-ukraińskie.

Centrum Informacji Konsumentckiej (VIZ) działa od 2022 r. jako uznana platforma ogólnokrajowego rozwoju usług w języku ojczystym dla konsumentów w języku polskim, ukraińskim i rosyjskim (projekt: „Digi-Tools bez barier językowych“). W maju 2023 r. we Frankfurcie nad Odrą po raz pierwszy odbyła się konferencja sieciowa „Ochrona konsumentów i migracja - perspektywa Europy Środkowej i Wschodniej”. Przedstawiciele polityki, nauki i organizacji społeczeństwa obywatelskiego spotkali się, aby omówić potrzeby i usługi dla nowo przybyłych do Niemiec.

Fundacja Genshagen zorganizowała w okresie sprawozdawczym liczne wydarzenia i działania networkingowe w formacie polsko-niemiec-

Überregionale Bezüge

Odniesienia ponadregionalne

Mai 2023 fand erstmals die Netzwerk-Konferenz „Verbraucherschutz und Migration – mittel- und osteuropäische Perspektive“ in Frankfurt (Oder) statt. Es trafen sich Vertreterinnen und Vertreter aus Politik, Wissenschaft und zivilgesellschaftlichen Organisationen, um über Bedarfe von und Angebote für Menschen, die neu nach Deutschland kommen, zu sprechen.

Die **Stiftung Genshagen** führte im Berichtszeitraum zahlreiche Veranstaltungen und Vernetzungsaktivitäten im deutsch-polnisch-französischen Format mit Schwerpunkt auf Politik, Gesellschaft und Kultur durch. Anlässlich der Genshagener Sommerschule kamen 2023 Studierende aus Deutschland, Frankreich und Polen zusammen, um über die Herausforderungen der russischen Invasion in der Ukraine für die europäische Sicherheitspolitik zu sprechen. Der deutsch-polnische Museumsaustausch wurde weitergeführt. Die Stiftung baute zudem u. a. online ein **Weimarer Dreieck** Dokumenten-Archiv auf und fragte 2023 in der gemeinsam mit der Staatskanzlei organisierten Veranstaltung „Europas Gesellschaften im Stresstest:

ko-francuskim, koncentrujące się na polityce, społeczeństwie i kulturze. Podczas Letniej Szkoły Genshagen w 2023 r. studenci z Niemiec, Francji i Polski spotkali się, aby omówić wyzwania związane z rosyjską inwazją na Ukrainę dla europejskiej polityki bezpieczeństwa. Kontynuowano polsko-niemiecki program wymiany muzealnej. Fundacja utworzyła również m.in. internetowe archiwum dokumentów **Trójkąta Weimarskiego**, a w 2023r., w ramach wydawnictwa zorganizowanego wspólnie z Kancelarią Stanu pt.: „Społeczeństwa Europy w stresie: spostrzeżenia z Polski i Francji”, zapytano, jak tamtejsze społeczeństwa zareagowały na rosyjską inwazję na Ukrainę i jej konsekwencje oraz co to oznacza dla współpracy Niemiec z tymi dwoma krajami.

Sieć **Baltic Sea Subregional States Co-operation (BSSSC)** wzmocniła w okresie sprawozdawczym współpracę regionalną kraju związkowego z partnerami w basenie Morza Bałtyckiego. Przewodnictwo BSSSC w partnerskim województwie zachodniopomorskim dodatkowo wzmocniło istniejące relacje part-

Einblicke aus Frankreich und Polen“ danach, wie die dortigen Gesellschaften auf die russische Invasion in der Ukraine und deren Folgen reagierten und was dies für die Zusammenarbeit Deutschlands mit den beiden Staaten bedeutet.

Das Netzwerk **Baltic Sea Subregional States Co-operation (BSSSC)** stärkte im Berichtszeitraum die Regionalkooperation des Landes mit Partnern im Ostseeraum. Durch den BSSSC-Vorsitz in der Partnerwoiwodschaft Westpommern/Zachodniopomorskie wurden die bereits bestehenden partnerschaftlichen Beziehungen der beiden Regionen zusätzlich untersetzt. Die durch das MdFE 2023 in Potsdam und in der Vertretung des Landes Brandenburg bei der Europäischen Union in Brüssel ausgerichtete BSSSC-Board-Sitzung konnte somit auch zum hochrangigen politischen Austausch zwischen Brandenburg und Westpommern genutzt werden. Im Rahmen von BSSSC gestaltet und koordiniert der brandenburgische Partnerschaftsbeauftragte für die Jugendzusammenarbeit im **Ostseeraum** weiterhin die Arbeit des Netzwerks und unterstützt damit auch die partnerschaftlichen Beziehungen zum Nachbarn Polen.

An die **Partnerschaft mit der Woiwodschaft Masowien/Mazowieckie** wurde durch gezielte Kontakte auf politischer Ebene und Arbeitsebene neu angeknüpft. Es fand eine gemeinsame Wirtschaftskonferenz des Marschallamtes der Woiwodschaft in Kooperation mit dem MWAE, der WFBB und dem MdFE zu Arbeitnehmerkompetenzen und Geschäftsmodellen der Zukunft in Warschau im November 2023 statt, gefolgt von einem Austausch zu „Digitalen Orten“ bzw. Digitalisierung im ländlichen Raum. 2023 wurde zudem eine Kooperation zwischen der Gemeinsamen Landesplanung Berlin-Brandenburg und dem Regionalplanungsbüro der Woiwodschaft Masowien/Mazowieckie aufgenommen. Die Zusammenarbeit mit der Stadtverwaltung Warschau im Rahmen des Projekts MECOG-CE (Strengthening Metropolitan Regions) im Inter-

nerskie między dwoma regionami. Posiedzenie Zarządu BSSSC zorganizowane przez MdFE w 2023 r. w Poczdamie oraz w Przedstawicielstwie Kraju Związkowego Brandenburgia przy Unii Europejskiej w Brukseli zostało zatem wykorzystane również do wymiany politycznej na wysokim szczeblu między Brandenburgią a Pomorzem Zachodnim. W ramach BSSSC brandenburski pełnomocnik ds. partnerstwa w zakresie współpracy młodzieży w **regionie Morza Bałtyckiego** nadal kształtuje i koordynuje pracę sieci, a tym samym wspiera również stosunki partnerskie z sąsiednią Polską.

Partnerstwo z województwem mazowieckim zostało ponownie nawiązane poprzez ukierunkowane kontakty na szczeblu politycznym i roboczym. W listopadzie 2023 r. w Warszawie odbyła się wspólna konferencja gospodarcza zorganizowana przez Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego we współpracy z MWAE, WFBB i MdFE na temat umiejętności pracowników i modeli biznesowych przyszłości, a następnie wymiana na temat „miejsc cyfrowych” bądź cyfryzacji na obszarach wiejskich. W 2023 r. nawiązano również współpracę między Wspólnym Departamentem ds. Planowania Berlina i Brandenburgii a Mazowieckim Biurem Planowania Regionalnego. Kontynuowano współpracę z Urzędem Miasta Stołecznego Warszawy w ramach projektu MECOG-CE (Strengthening Metropolitan Regions) w programie Interreg B Central Europe oraz w ramach sieci METREX (Network for European Metropolitan Regions and Areas) i sieci Eurocities (sieć dużych miast europejskich).

Po cięciach związanych z pandemią **Przedstawicielstwo Kraju Związkowego Brandenburgia przy Unii Europejskiej w Brukseli** od 2022 roku mogło kontynuować i rozwijać ukierunkowany networking i rozszerzać tamtejsze kontakty z polskimi regionami partnerskimi. W 2022 i 2023 r. ponownie można było przyjmować na rozmowy wspólne grupy gości z Lubuskiego i Brandenburgii w przedstawiciel-

reg-B-Programm Mitteleuropa sowie im Rahmen des Netzwerks METREX (Network for European Metropolitan Regions and Areas) und des Netzwerks Eurocities (Netzwerk europäischer Großstädte) wurde fortgesetzt.

Nach den pandemiebedingten Einschnitten konnte die **Vertretung des Landes Brandenburg bei der Europäischen Union in Brüssel** ab 2022 die gezielte Vernetzung und den Ausbau der dortigen Kontakte zu den polnischen Partnerregionen fortsetzen und vorantreiben. Auch konnten in 2022 und 2023 wieder gemeinsame Besuchergruppen aus Lebus Land/Lubuskie und Brandenburg gemeinsam mit dem Brüsseler Büro der Woiwodschaft in der Landesvertretung zu Gesprächen empfangen werden. Darüber hinaus wurden ressortspezifische Anliegen der Zusammenarbeit an EU-Institutionen herangetragen. Insbesondere erfolgte dies zur Aufnahme der Bahnlinie Berlin – Kostrzyn – Landsberg an der Warthe/Gorzów Wielkopolski in das TEN-V Gesamtnetz.

Im Berichtszeitraum wurden zudem **Länder- und Bund-/Ländergremien** genutzt, um Interessen des Landes bei der grenzüberschreitenden Zusammenarbeit einzubringen. So wurden durch Brandenburg Themen der brandenburgisch-polnischen Beziehungen bei der Erarbeitung von Beschlüssen der Europaministerkonferenz (EMK) stets mitgedacht. Insbesondere bei EMK-Beschlüssen zur Deutsch-Tschechischen Zusammenarbeit, zur Zukunft der europäischen Demokratie/Stärkung der Unionsbürgerschaft, zur Stärkung der Jugendwerke im Rahmen des Europäischen Jahrs der Jugend, zur Rechtsstaatlichkeit und zum grenzüberschreitenden Schienenverkehr in Europa brachte Brandenburg im Berichtszeitraum Expertise und Formulierungen zu brandenburgisch- und deutsch-polnischen Themen ein.

stwie kraju związkowego wraz z brukselskim biurem województwa. Ponadto przekazywano instytucjom UE kwestie współpracy dotyczące poszczególnych resortów. W szczególności dotyczyło to włączenia linii kolejowej Berlin - Kostrzyn - Gorzów Wielkopolski do sieci kompleksowej TEN-T.

W okresie sprawozdawczym do reprezentowania interesów kraju związkowego we współpracy transgranicznej wykorzystywano również gremia krajowe i federalne. Na przykład Brandenburgia zawsze uwzględniała tematy związane ze stosunkami polsko-brandenburskimi przy opracowywaniu uchwał na Konferencji Ministrów ds. Europejskich (EMK). W szczególności w przypadku decyzji EMK w sprawie współpracy niemiecko-czeskiej, przyszłości demokracji europejskiej/wzmocnienia obywatelstwa europejskiego, wzmocnienia organizacji wymiany młodzieży w ramach Europejskiego Roku Młodzieży, praworządności i transgranicznego transportu kolejowego w Europie Brandenburgia wniosła w okresie sprawozdawczym ekspertyzę i zapisy dotyczące tematów polsko-brandenburskich i -niemieckich.

6. Ausblick

Das Land Brandenburg ist mit seinen polnischen Partnerwoiwodschaften seit Jahrzehnten durch enge Beziehungen in vielen Politikfeldern miteinander verbunden. So ist es gelungen, die Gestaltung des gemeinsamen Verflechtungsraums im Sinne des Gemeinsamen Zukunftskonzeptes weiter voranzubringen. Waren die Beziehungen auf regionaler Ebene durchgängig verlässlich und vertrauensvoll, so bestanden auf nationaler Ebene Tendenzen der zunehmenden Distanzierung, auch mit Folgen für den Alltag im brandenburgisch-polnischen Verflechtungsraum. Unberührt von diesen Tendenzen war die regionale Zusammenarbeit in den vergangenen Jahren von Konstruktivität und Partnerschaft geprägt.

Das Jahr 2024 eröffnet nun die Chance auf eine Wiederbelebung der deutsch-polnischen Beziehungen auf nationaler Ebene. Es besteht die Hoffnung, z. B. die grenzüberschreitende Gesundheitsversorgung oder grenzüberschreitende Verkehrsverbindungen für die Bevölkerung einfacher zugänglich zu machen und wichtige nationale Einrichtungen wie das DPJW auszubauen und weiterzuentwickeln.

Die 2021 beschlossene Nachbarschaftsstrategie Brandenburg-Polen ist nicht als statisches Dokument vorgesehen. Es bildet einen zielorientierten Rahmen vorerst bis 2030. Dieser 1. Zwischenbericht bilanziert Erreichtes. Hieraus ergeben sich für alle Akteure Zielsetzungen und damit Ansatzpunkte für die Weiterentwicklung der zentralen Themen des brandenburgisch-polnischen Verflechtungsraumes. Zukünftig werden alle zwei Jahre Abfragen an die Ressorts zu den Zielsetzungen und ein Zwischenbericht pro Legislaturperiode angestrebt. Darüber hinaus begleitet die interministerielle AG Auslandskontakte weiterhin die Umsetzung dieser Strategie auf Arbeitsebene.

6. Perspektywy

Kraj związkowy Brandenburgia od dziesięcioleci związany jest z polskimi województwami partnerskimi poprzez bliskie relacje w wielu obszarach polityki. Umożliwiło to dalszy rozwój kształtowania wspólnego obszaru powiązań zgodnie ze Wspólną koncepcją przyszłości. Podczas gdy stosunki na poziomie regionalnym były niezmiennie niezawodne i oparte na zaufaniu, na poziomie krajowym istniały tendencje do zwiększania dystansu, co miało również konsekwencje dla codziennych kontaktów na polsko-brandenburskim obszarze powiązań. Niezależnie od tych tendencji, współpraca regionalna w ostatnich latach charakteryzowała się konstruktywnością i partnerstwem.

Rok 2024 otwiera obecnie szanse ożywienia stosunków polsko-niemieckich na szczeblu narodowym. Istnieją nadzieje np. na większą dostępność transgranicznej opieki zdrowotnej lub transgranicznych połączeń transportowych dla ludności oraz na rozbudowę i dalszy rozwój ważnych instytucji centralnych, takich jak PNWM.

Przyjęta w 2021 r. Koncepcja sąsiedztwa Polska-Brandenburgia nie jest przewidziana jako dokument statyczny. Stanowi ukierunkowane na cele ramy, na początek do 2030 r. Niniejszy pierwszy raport śródkresowy bilansuje dotychczasowe osiągnięcia. Wynikają z niego cele dla wszystkich podmiotów, a tym samym punkty wyjścia dla dalszego rozwoju głównych tematów polsko-brandenburskiego obszaru powiązań. W przyszłości co dwa lata ministerstwa pytane będą o swe cele, a w każdej kadencji dążyć się będzie do sporządzenia raportu śródkresowego. Ponadto międzyresortowa grupa robocza ds. kontaktów międzynarodowych nadal monitoruje realizację niniejszej koncepcji na poziomie roboczym.

7. Verzeichnis der Infokästen und Best-Practise-Beispiele

Titel	Seite
Ausgewählte Zahlen und Fakten 2021–2024	8
Neue Strategien und Konzepte der Landesregierung mit Bezügen zum brandenburgisch-polnischen Verflechtungsraum (2021–2023)	10
Ausgewählte Begegnungen und Veranstaltungen mit Teilnahme auf Minister- oder Staatssekretärebene aus Brandenburg und Polen 2021–2024	14
Beispiele für kommunale Partnerschaften in Brandenburg (Jahr des Beginns)	16
Good-Practise-Beispiel: Mentoring-Programm „Die Nachbarschaft vertiefen: Unterstützung der kommunalen Partnerschaften“	18
Das Mehrsprachigkeitskonzept – Bestandsaufnahme und strategische Weiterentwicklung der Sprachenvielfalt im Bildungssystem im Land Brandenburg sieht u. a. folgende Maßnahmen vor	23
Good Practise-Beispiel Kultur/Kulturerbe: Europäischer Parkverbund Lausitz	26
Good Practise-Beispiel Kultur/Kulturerbe: Deutsch-polnisches Rechercheprojekt zum „Gesamtkatalog märkischer Heimatmuseen“	28
Good-Practise-Beispiel: Die Kooperation der Wissenschaftspartner in der Ausbildung und beim Wissenstransfer im Bereich der Energiespeichertechnologien und der Energieeffizienz in der Region Spree-Neiße-Bober (INTERREG V A)	34
Good-Practise-Beispiel: Die Fährverbindung Aurith – Urad als Meilenstein für die Tourismusentwicklung in der deutsch-polnischen Grenzregion (INTERREG V A)	36
Good Practise-Beispiel: RailBLU (INTERREG V A)	40

7. Spis ramek informacyjnych i przykładów sprawdzonych praktyk

Tytuł	Strona
Wybrane liczby i fakty za lata 2021–2024	9
Nowe strategie i koncepcje rządu krajowego z odniesieniem do polsko-brandenburskiego obszaru powiazań (2021–2023)	11
Wybrane spotkania i wydarzenia z udziałem ministrów lub sekretarzy stanu z Polski i Brandenburgii w latach 2021–2024	15
Przykłady partnerstw samorządowych w Brandenburgii (rok rozpoczęcia)	17
Przykład sprawdzonych praktyk: Program mentorski „Pogłębianie sąsiedztwa: wspieranie partnerstw samorządowych“	18
Koncepcja wielojęzyczności – analiza stanu obecnego i strategiczny dalszy rozwój różnorodności językowej w systemie edukacji w Brandenburgii (Mehrsprachigkeitskonzept – Bestandsaufnahme und strategische Weiterentwicklung der Sprachenvielfalt im Bildungssystem im Land Brandenburg) przewiduje m.in. następujące działania	23
Przykłady sprawdzonych praktyk kultura/dziedzictwo kulturowe: Europejski Związek Parków Łużyckich	26
Przykład sprawdzonych praktyk kultura/dziedzictwo kulturowe: Polsko-niemiecki projekt badawczy „Katalog marchijskich muzeów regionalnych”	28
Przykład sprawdzonych praktyk: Współpraca partnerów naukowych w zakresie kształcenia i wymiany wiedzy w dziedzinie technologii magazynowania energii i efektywności energetycznej w regionie Sprewa-Nysa-Bóbr (INTERREG V A)	34
Przykład sprawdzonych praktyk: Połączenie promowe Aurith-Urad jako kamień milowy dla rozwoju turystyki na pograniczu polsko-niemieckim (INTERREG V A)	36
Przykład sprawdzonych praktyk: RailBLU (INTERREG V A)	40

8. Bildnachweis

8. Źródła materiałów graficznych

Seite Strona	Titel Tytuł	Autor/Quelle Autor/źródło
Titelbild Ilustracja na okładce	Brandenburgisch-polnischer Verflechtungsraum Polsko-brandenburski obszar powiązań	EuroGeographics
12	Hybride Veranstaltungsformate Hybrydowe formaty wydarzeń	MdFE
19	Abschluss Konferenz des INTERREG V A-Projekts „Modell eines grenzübergreifenden Monitorings – innovative Maßnahmen der Datenerhebung in der Metropolregion Stettin“ Konferencja podsumowująca projekt INTERREG V A „Model transgranicznego monitoringu – innowacyjne sposoby pozyskiwania danych w Metropolitalnym Regionie Szczecina”	Foto: Bogusława Guzowska
21	Schloss Trebnitz Zamek Trebnitz	Foto: Stephan Felsberg
31	Tagebau bei Jänschwalde in Lausitz Kopalnia odkrywkowa w pobliżu Jänschwalde na Łużycach	AdobeStock / Jana Schönknecht
37	„Bez Granic“: die Fähre zwischen Gozdowice und Güstebieser Loose „Bez Granic“: prom pomiędzy Gozdowicami a Güstebieser Loose	Archiv Euroregion PEV

Seite Strona	Titel Tytuł	Autor/Quelle Autor/źródło
39	Autobahn- und Eisenbahnbrücke an der deutsch-polnischen Grenze in Frankfurt (Oder) Autostrada i most kolejowy na granicy polsko-niemieckiej we Frankfurcie nad Odrą	Archiv Euroregion PEV
41	Gemeinsamen brandenburgisch-polnische Polizeistreifen in Guben/Gubin Wspólne polsko-brandenburskie patrole policji w Guben/Gubinie	Polizei Land Brandenburg
45	Nationalpark Unteres Odertal Park Narodowy Dolina Dolnej Odry	AdobeStock / Aufwind-Luftbilder
49	Viadrina Center of Polish and Ukrainian Studies an der Europa Universität Viadrina in Frankfurt (Oder) Viadrina Center of Polish and Ukrainian Studies na Uniwersytecie Europejskim Viadrina we Frankfurcie nad Odrą	MdFE
50	Schloss Genshagen Zamek Genshagen	MdFE

This product includes Intellectual Property from European National Mapping and Cadastral Authorities and is licensed on behalf of these by EuroGeographics. Original product is freely available at eurogeoarchive.srgry.uk. Terms of the licence available at <http://eurogeoarchive.srgry.uk/form/topographic-data-eurogeographics>

**Ministerium der Finanzen und für Europa
des Landes Brandenburg**

Presse- und Öffentlichkeitsarbeit

Heinrich-Mann-Allee 107
14473 Potsdam
Tel.: (03 31) 8 66-6007
E-Mail: pressestelle@mdfe.brandenburg.de

mdfe.brandenburg.de

facebook.com/FinanzministeriumBrandenburg/

